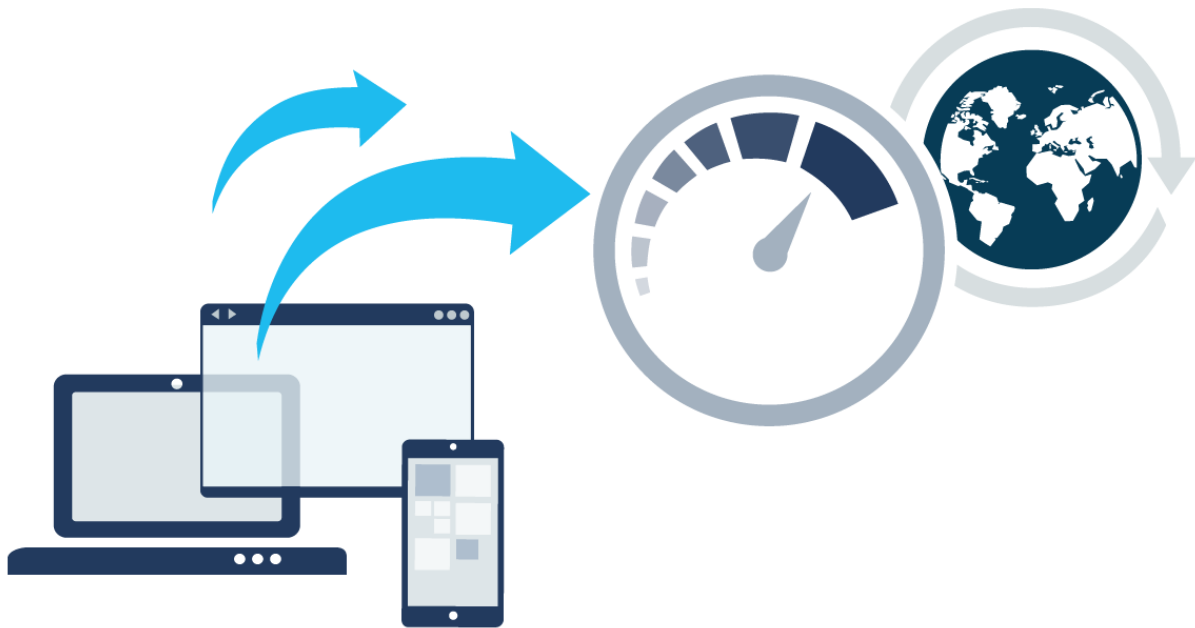

BINNENSTADSMONITOR GRONINGEN

Auteur: Joël Goodijk
Begeleider: Marcel Meijer
Jaar: 2017-2018

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Probleem, doel- en vraagstelling.....	2
1.3 Leeswijzer	3
2. Methodologie	4
2.1 Conceptueel model	4
2.2 Interviews	5
3. Het project	6
3.1 Inleiding project	6
3.3 Doel van de monitor.....	7
3.4 De ambities uit de visie “Bestemming Binnenstad, 2016”	8
3.5 Afbakening monitor en gebiedsbegrenzing binnenstad.....	10
4. Resultaten interviews.....	12
5. Documentenanalyse	20
5.1 Inleiding	20
5.2 Vergelijking andere steden.....	20
5.3 Overige documenten.....	21
6. Relevante indicatoren	25
7. Beschikbare en benodigde gegevens	28
7.1 Beschikbare gegevens	28
8. Conclusie	29
8.1 Discussie resultaten.....	29
8.2 Aanbeveling vervolg	29
9. Literatuurlijst	30
10. Bijlagen	31
10.1 Projectbrief (concept versie)	31
10.2 Vergelijking andere steden.....	36
10.3 Programmaleiders en overige gesprekken:.....	39

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Nederlandse stad heeft over het algemeen een middeleeuwse binnenstad met daaromheen later bijgebouwde wijken. De binnenstad heeft dankzij de historische gebouwen en gebieden een grote culturele waarde. Aan de andere kant is er in de binnenstad vaak minder ruimte voor groen en rustige plekken. De binnenstad was in de twintigste eeuw niet meer aantrekkelijk om te wonen, dit heeft geleid tot de uitwijking naar de groeikernen in de jaren zeventig. In de jaren negentig werd de stad weer aantrekkelijker en vanaf 2003 groeit de bevolking in (binnen)steden in verhouding zelfs harder dan andere gebieden (PBL, 2015). Deze groei valt te verklaren door de aantrekkelijkheid van historische gebouwen en de nabijheid van voorzieningen.

De binnenstad van Groningen is ook continu aan verandering onderhevig. De verwachting is dat de stad zal groeien van 200.000 naar 225.000 inwoners in 2025 (Gemeente Groningen, 2016). Tegen de achtergrond houdend dat de regio te maken heeft met bevolkingskrimp neemt de regionale afhankelijkheid van de voorzieningen en functies in de stad alleen maar toe.

Ook het gedrag van bezoekers verandert, door de opkomst van internetwinkelen verandert het winkelgedrag van consumenten. De binnenstad wordt vaker gebruikt als ontmoetingsplek en om te verblijven.

Er wordt een grotere drukte verwacht de komende jaren, dit kan gaan leiden tot spanningen. Verkeerd gestalde fietsen en het intensievere gebruik van de ruimte zorgt voor gevaarlijke situaties tussen de verschillende soorten gebruikers van de binnenstad.

De binnenstad van Groningen staat voor een grote opgave. De herinrichting naar aanleiding van de visie “Bestemming Binnenstad, 2016” bestaat uit 55 projecten (Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad, 2017). Zoals de slogan “ruimte voor jou” al indiceert, is het doel om meer ruimte creëren voor gebruikers van de binnenstad, met de voetganger als hoogste prioriteit. In deze visie “Bestemming Binnenstad, 2016” worden ambities gesteld, de herinrichting moet leiden tot het halen van deze ambities. In het Uitvoeringsprogramma worden de ambities en opgaven voor de binnenstad vertaald naar concrete projecten. Een van de projecten uit het uitvoeringsprogramma is monitoring. Om te weten of de investering voor de herinrichting van de binnenstad tot de beoogde effecten zal leiden is er een binnenstadsmonitor nodig.

In dit rapport wordt onderzocht wat een mogelijke invulling van de binnenstadsmonitor kan zijn.

1.2 Probleem, doel- en vraagstelling

Zoals hierboven beschreven is de verwachting dat de stad Groningen zal groeien de komende jaren, dit leidt tot een toenemende druk op de binnenstad (Gemeente Groningen, 2016). Daarom is een visie (Bestemming Binnenstad, 2016) opgesteld waarin een herinrichting van de binnenstad is gepresenteerd. De gemeenteraad heeft een budget van 22,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de herinrichting. Om te weten of de herinrichting zal leiden tot de beoogde effecten wil de gemeenteraad kunnen volgen wat de werkelijke effecten zullen zijn van de herinrichting. In de visie zijn enkele ontwikkelingen en ambities gesteld, of dit in lijn is met de werkelijke ontwikkelingen zal blijken na verloop van tijd.

Om bovengenoemde redenen is besloten om een binnenstadsmonitor te ontwikkelen.

Het doel van deze opdracht is om meer inzicht te krijgen in de mogelijk invulling van de binnenstadsmonitor, relevante indicatoren en de data die al beschikbaar is.

De vraagstelling luidt:

Hoofdvraag: Wat is een mogelijke invulling voor de te ontwikkelen binnenstadsmonitor gebruik makend van al beschikbare data.

De deelvragen die hierbij horen zijn:

- Wat zijn de ambities van de visie Bestemming Binnenstad, 2016 en hoe kunnen deze meetbaar worden gemaakt?
- Welke indicatoren horen bij deze ambities en de overige programma's?
- Welke data wordt er al verzameld en is relevant voor de binnenstadsmonitor?
- Welke data ontbreekt nog voor de binnenstadsmonitor?

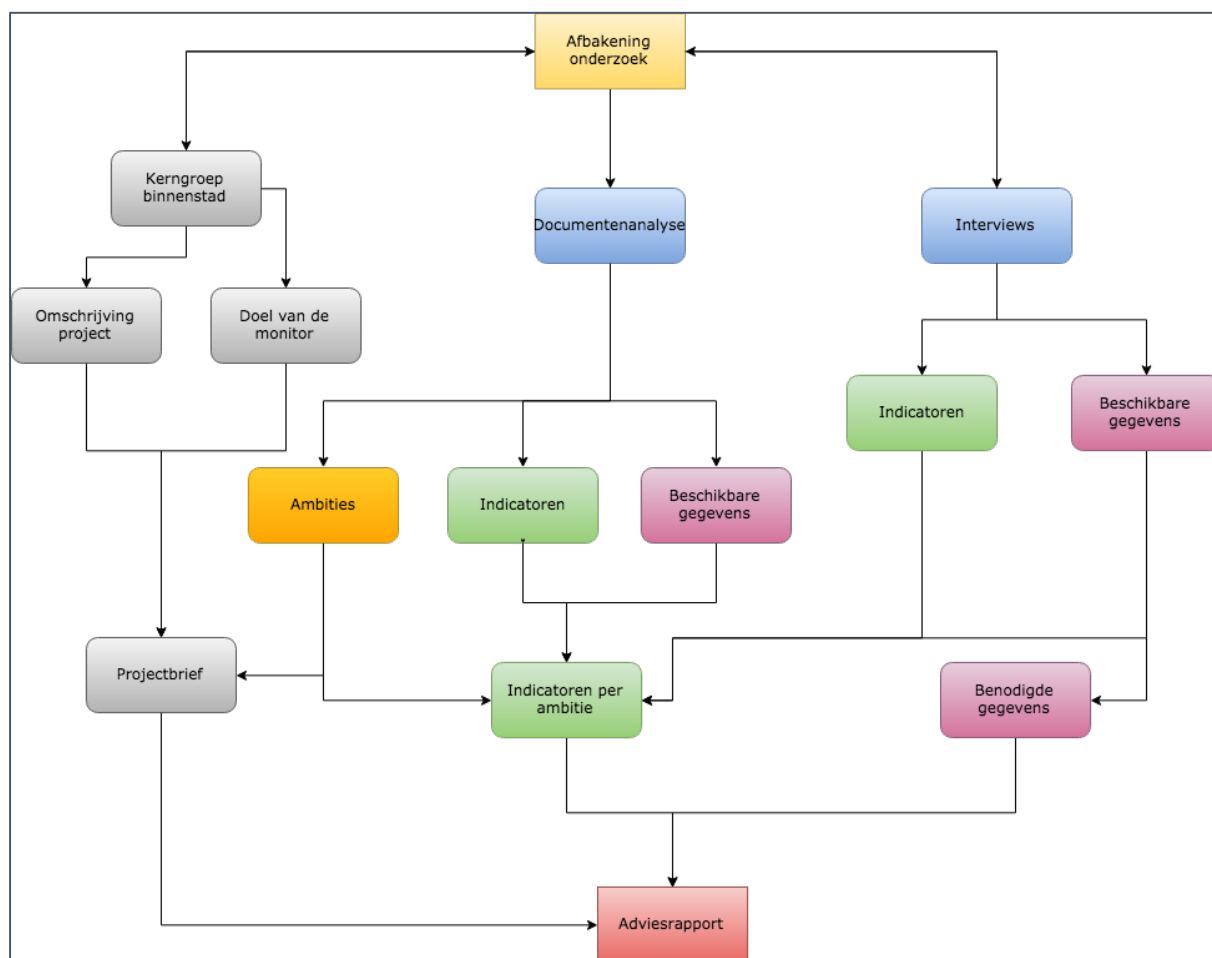
In dit onderzoek wordt een verkenning gedaan onder (beleids)medewerkers binnen de gemeente Groningen. Ook worden relevante indicatoren voor de binnenstadsmonitor overzichtelijk gemaakt, een inventarisatie gemaakt van de al beschikbare gegevens en de nog benodigde gegevens voor een complete monitor. Hieruit komt een advies voor een opzet voor de binnenstadsmonitor voor de gemeente Groningen.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt de methode van het onderzoek beschreven. In hoofdstuk 3 wordt het project ingeleid, onder andere de projectfases, het doel van het project, de ambities uit de binnenstadsvisie en de afbakening worden besproken. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de interviews besproken. Hoofdstuk 5 gaat over de documentenanalyse, hier worden de belangrijkste elementen uit de documenten weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt een overzicht gemaakt van relevante indicatoren voor de binnenstadsmonitor. Hoofdstuk 7 gaat over de al beschikbare gegevens en de nog benodigde gegevens. In hoofdstuk 8 worden de conclusies besproken en wordt een aanbeveling gedaan voor het vervolg van dit project. Hoofdstuk 9 is de literatuurlijst en hoofdstuk 10 bevat de bijlagen.

2. METHODOLOGIE

2.1 Conceptueel model

FIGUUR 2.1: CONCEPTUEEL MODEL

In figuur 2.1 wordt een overzicht van het onderzoeksproces weergegeven. De afbakening van het onderzoek is gedaan door middel van interviews en door gesprekken met personen uit de kerngroen binnenstad. Vervolgens ben ik verder gegaan met het houden van interviews en een documentenanalyse. Uit de interviews heb ik mogelijke indicatoren voor de monitor verzameld. Deze indicatoren moeten aansluiten op de gestelde ambities uit de binnenstadsvisie, wat onderdeel van de documentenanalyse is. Verder omvat de documentenanalyse andere monitoren en onderzoeken binnen de gemeente die relevant zijn voor indicatoren en een overzicht van de beschikbare gegevens binnen de gemeente. Hiernaast heb ik ook een projectbrief opgesteld waar een omschrijving van het project wordt gedaan en het doel van de monitor wordt beschreven. De kerngroep binnenstad is hierbij betrokken en geeft feedback op de projectbrief.

De indicatoren uit de interviews en documentenanalyse zijn samengevoegd en geplaatst onder de ambities uit de binnenstadsvisie. Ook de beschikbare gegevens en de benodigde gegevens zijn in kaart gebracht.

Uiteindelijk is er een adviesrapport opgesteld over de bevindingen van dit onderzoek met de resultaten uit de interviews, de documentenanalyse, de projectbrief, de relevante indicatoren en de beschikbare en benodigde gegevens. In dit rapport wordt een aanbeveling gedaan voor een mogelijke opzet voor de monitor.

2.2 Interviews

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Groningen. De gekozen manier van dataverzameling is door middel van het houden van interviews met programmaleiders en beleidsmedewerkers binnen de gemeente Groningen en een documentenanalyse. De interviews zijn grotendeels open gehouden. De kern van de interviews ging over de vraag naar monitoring vanuit de programma's en beleidsvelden en daarbij relevante indicatoren die daarbij horen. De gekozen vorm van interviews was om ruimte te laten voor de geïnterviewde om te vertellen over zijn/haar rol binnen de gemeente naast de vragen over monitoring en indicatoren voor het programma of beleidsveld. Uit de interviews kwamen vaak doorverwijzingen naar personen die ook interessant waren om te interviewen. Dit heeft geleid tot een relatief groot aantal interviews met een lengte van tussen een half uur en een uur.

2.3 Documentenanalyse

De documentenanalyse is gedaan om inzicht te krijgen in het beleid voor de binnenstad van de gemeente Groningen, inzicht in monitoring, hoe doen andere steden het? En om inzicht te krijgen in mogelijke indicatoren voor de binnenstadsmonitor. De documentenanalyse gaat over de volgende documenten:

- E&E advies en Gemeente Groningen (2017). *Energiemonitor Groningen. Groningen geeft energie*. Groningen: Kirra Jaarverslag.
- Gemeente Den Haag (2015). *Binnenstadsmonitor 2015*. Den Haag: DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek.
- Gemeente Groningen (2016). *Bestemming Binnenstad*.
- Gemeente Groningen (2002). *Monitoring van de Groningse binnenstad. Het meten van de economische vitaliteit van de Groningse binnenstad*. Weusthuis P&A.
- Gemeente Groningen (2016). *Uitkomsten detailhandelsmonitor 2016*. Zuidhorn: Broekhuis Rijs Advisering.
- Gemeente Groningen (2016). *Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2016 – 2021*. Groningen: Gemeente Groningen.
- Gemeente Nijmegen (2017). *Stadscentrummonitor 2016-2017*. Nijmegen: Onderzoek en Statistiek.
- LOLA landscape architects, Topotek 1 en Gemeente Groningen (2017). *Nieuwe Stadsruimtes. Leidraad voor de openbare ruimte van de binnenstad van Groningen*.
- Provincie Groningen (2016). *Koopstromenonderzoek Provincie Groningen 2016. Gemeente Groningen*. Zuidhorn: Broekhuis Rijs Advisering.
- Sweco (2016). *Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingsmonitor. Stad Groningen 2015*. Groningen: Sweco.
- Gemeente Rotterdam Stadsontwikkeling – Bureau Binnenstad (2015). *Binnenstadsmonitor 2015. Staat van de Rotterdamse Binnenstad*. Rotterdam: Onderzoek en Business Intelligence.

Ook de onderzoeken van collega-student Themis Marfoglía (stage bij Goudappel Coffeng) en oud-student Jesse van der Laan (stage bij Gemeente Groningen) zijn gebruikt als literatuur om meer inzicht te krijgen in mogelijke indicatoren voor de binnenstadsmonitor.

- Marfoglía, T. (2017). *Excellent city benchmark*.
- Van der Laan, J. (2017). *Een thermometer voor de werklocaties in Groningen*.

3. HET PROJECT

3.1 Inleiding project

De binnenstadsmonitor is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2017. Het uitvoeringsprogramma is de vertaling van de ambities en opgaven naar concrete projecten en activiteiten (Gemeente Groningen, 2017). Deze ambities worden gegeven in de visie “Bestemming Binnenstad, 2016”. Een overzicht van de projecten wordt weergegeven in figuur 3.1.

FIGUUR 3.1: OVERZICHT PROJECTEN UITVOERINGSPROGRAMMA (GEMEENTE GRONINGEN, 2017)

Dit onderzoek draagt bij aan project 51 ‘monitoring’ van het uitvoeringsprogramma met een inventarisatie van de beschikbare gegevens, een voorstel voor een opzet van de monitor door het uitzoeken van relevante indicatoren, ontbrekende gegevens weergeven en door een aanbeveling over het vervolg van het project. Ook is er een concept voor een projectbrief opgesteld (zie bijlage ...). In deze projectbrief wordt het project nader uitgewerkt zodat deze naar de stuurgroep en aan de gemeenteraad voorgelegd kan worden. De kerngroep ‘binnenstad’ denkt mee over het project en geeft feedback op de projectbrief en op tussenfases van de opdracht. Dit kan gaan over het doel van de binnenstadsmonitor, het meetbaar maken van de ambities uit de visie of hoe de monitor er uit zou moeten zien, op welk schaalniveau bijvoorbeeld.

3.2 Planning & proces

Het project bevat een proces bestaande uit verschillende fases die voorafgaan aan en volgen na de ontwikkeling van de binnenstadsmonitor.

1. Verkenning

Als eerste is er de verkennende fase, hier wordt onderzocht wat van is belang vanuit verschillende

programma's en beleidsthema's voor monitoring. Ook kan een vergelijking worden gemaakt van monitoren van andere (vergelijkbare) steden. In deze fase worden ook de ambities uit de visie meetbaar gemaakt. In dit rapport wordt met name deze fase uitgewerkt.

2. Opdrachtformulering

Op basis van deze verkenning wordt de opdracht geformuleerd. Waar moet de monitor precies over gaan? Wat is de afbakening? Ook wordt een projectbrief opgesteld waarin het project aan de raad wordt voorgelegd.

3. Opdrachtbeschrijving

De opdrachtbeschrijving is de fase waarin de aangewezen projectleider aangeeft wat de aanpak is voor de monitor. Dit omvat een plan van aanpak, hierin staat hoe de volgende stappen worden uitgevoerd, een inventarisatie van de benodigde data en financiën.

4. Ontwikkeling

De ontwikkelingsfase gaat over de bouw van het systeem. Hier gaat het over welke indicatoren er in de monitor moeten komen en welke data hiervoor gebruikt gaat worden. Ook de benodigde bewerking van data wordt hier gedaan zodat de data klaar is om in het systeem gezet te worden.

5. Vullen

De data kan nu in het systeem worden gezet. Uit het systeem moet een product worden gemaakt waar de data overzichtelijk wordt weergegeven.

6. Toepassen

Hier worden de resultaten overzichtelijk weergegeven en verwerkt tot een leesbaar geheel. De resultaten worden geïnterpreteerd en geanalyseerd.

7. Evalueren / bijstellen

Tenslotte worden de resultaten en analyses uit de vorige fase naast de ambities neergelegd. Hieruit zal blijken of de ambities gehaald worden, of dat het beleid zal moeten worden bijgesteld om de ambities te halen.

Om duidelijk te krijgen hoe deze monitor eruit moet komen te zien, is een duidelijke doelstelling en afbakening nodig. Hiervoor zijn enkele vragen opgesteld.

- Wat is het doel van de monitor?
- Wat zijn de ambities van de binnenstadsvisie?
- Hoe formuleer je deze ambities zodat ze meetbaar zijn?
- Welke effecten zijn binnenstadsbreed en welke effecten zijn project specifiek?

3.3 Doel van de monitor

Er zijn verschillende doelen mogelijk van de binnenstadsmonitor. Het CROW (1997) in Gemeente Groningen (2002) onderscheidt drie functies van de binnenstadsmonitor:

1. De signaleringsfunctie
2. De bewakingsfunctie
3. De sturingsfunctie

Bij de signaleringsfunctie het gaat over het weergeven van trends en ontwikkelingen uit de binnenstad. De bewakingsfunctie gaat over effecten van beleidsmaatregelen. Als er bijvoorbeeld een fietsparkeerbeleid wordt ingevoerd kan worden gekeken of de gewenste effecten gaan komen. De sturingsfunctie gaat over het aanpassen van het beleid als de gestelde doelen niet worden gehaald.

Ook projectspecifieke monitoring is een mogelijk doel van de monitor, zo kan gemeten worden of een fysieke ingreep leidt tot gewenste effecten.

Voor deze binnenstadsmonitor zal het voornaamste doel zijn om beleid te volgen en bij te houden of de gestelde ambities uit de visie worden gehaald. Oftewel, of de beoogde effecten van de herinrichting van de binnenstad zullen plaatsvinden. Dit komt overeen met de bewakingsfunctie.

Als uit de binnenstadsmonitor blijkt dat de ambities uit de visie niet gehaald gaan worden, zal de sturingsfunctie ervoor kunnen zorgen dat zo nodig het beleid aangepast wordt.

3.4 De ambities uit de visie “Bestemming Binnenstad, 2016”

Korte omschrijving van de gestelde ambities uit de visie:

- Kansen voor kenniseconomie verzilveren / economie van de binnenstad
 - Met de aanwezigheid van de kennisinstellingen moeten we de kansen aangrijpen om in de binnenstad een aangenaam verblijfsklimaat te creëren voor kenniswerkers. Er moet een goed aanbod van stedelijke voorzieningen zijn binnen loop of fietsafstand van huis en werk.
- Meer ruimte voor voetgangers en fietsers / beter benutten van de openbare ruimte
 - In de binnenstadsvisie gaat het hier over experimenteren met de fysieke ruimte. Zoals het vervangen van fietsenrekken door fietsvakken, het uitbreiden van het voetgangersgebied met het netwerk van attractieve looproutes vanaf de vier entreegebieden (Westerhaven, Boterdiep, Damsterdiep en Stationsgebied). Ook het oplossen van knelpunten door gemotoriseerd verkeer te verplaatsen.
- Toegankelijker en veiliger stad
 - Met deze ambitie moet het voor de voetganger en fietser aantrekkelijker worden in de binnenstad. Ook voor ouderen en mensen die slecht ter been zijn moet het aantrekkelijker worden.
- Gevarieerder wonen in de binnenstad
 - Het wonen in de binnenstad wordt steeds populairder door de sfeer en nabijheid van voorzieningen. Daarom is de ambitie om een mix van andere leeftijdsgroepen ook te vestigen in de binnenstad.
- Diversiteit functies en ruimte voor werk, wonen en ontspannen
 - Een goede mix van functies zorgt voor een levendige binnenstad, gericht op verschillende doelgroepen. De nabijheid van verschillende functies nodigt uit om langer te verblijven in de binnenstad.
- Duurzame binnenstad
 - Een duurzame binnenstad gaat over verblijfskwaliteit, er is meer aandacht voor groen nodig. Ook is er meer aandacht voor duurzame vervoerswijzen, daarom is de inrichting eerst gericht op de voetganger en fietser, ook is er een omslag naar elektrisch vervoer nodig. De kenniseconomie speelt ook een belangrijke rol met innovaties op het gebied van duurzaamheid.

Om na te kunnen gaan of de ambities gehaald worden moeten de ambities meetbaar worden gemaakt. Onderstaand is een overzicht van relevante indicatoren waarvan gemeten kan worden of er een toename of afname is, of dat het kwalitatief beter of minder goed is. Dit overzicht is gemaakt op basis van input uit de interviews (H4) en bevindingen uit de documenten (H5).

(Kennis)Economie van de binnenstad

- Aantal voorzieningen in de binnenstad
- Beleving / beoordeling van de bezoeker, subjectief maar wel belangrijk

- Aantal bezoekers wat verblijft in de binnenstad, (waar en wanneer).
- Bestedingen in de (dag)horeca
- Het aantal vestigingen (detailhandel of horeca)
- Het aantal terrassen / totaal terrasoppervlak
- Uitgebreide beoordeling van de bezoeker (enquêteren)
- WOZ-waarde
- Aantal vestigingen detailhandel per sector
- Mate van leegstand detailhandel
- Aantal faillissementen (afwegen tegen aantal starters)
- Koopstromen
- Winkelvloeroppervlak

Meer ruimte voor voetgangers en fietsers / Beter benutten van de openbare ruimte

- Aantal voetgangers in voorgestelde voetgangersnetwerk in de visie Binnenstad
- Effecten verdwijnen bus uit de binnenstad, komen er meer fietsers en voetgangers naar de binnenstad? Weerhoudt het ook mensen om naar de binnenstad te komen?
- Totaal aantal fietsers wat door de binnenstad gaat. (Het liefst fietsers volgen, dit moet leiden tot een mogelijkheid voor slimme reisadviezen)
- Motieven gebruikers binnenstad om naar de binnenstad te gaan
- Vervangen fietsenrekken door fietsvakken, hoeveel fietsen staan er gestald in de openbare ruimte per gebied? Op welk tijdstip?
- Hoeveel fietsen staan er gestald in de fietsenstallingen? Beschikbare capaciteit fietsenstalling invullen waar nodig is.

Toegankelijker en veiliger stad

- Hoeveel mensen die niet goed ter been zijn, aantal gebruikers Wmo vervoer
- Hoe toegankelijk zijn de trottoirs? Verhinderen fietsen of terrassen de toegankelijkheid voor minder validen?
- Effect strenge venstertijden
- Toename pakketjesbezorgers op overlast en verkeersveiligheid

Gevarieerder wonen in de binnenstad

- Aantal studentenhuizen versus aantal niet-studentenhuizen
- Verdeling van de huishoudens (onderscheid type huishoudens)
- De verhouding van koop- en huurwoningen, ook sociale huur en particuliere huur
- Wat voor type woningen? Welke doelgroepen?
- Hoe heeft de bevolking zich ontwikkeld de afgelopen jaren?
- Nieuwe ontwikkelingen (woningen) in de binnenstad?

Diversiteit functies en ruimte voor werk, wonen en ontspannen

- Totaal aantal banen / banen per sector
- Motieven bezoek aan binnenstad

Duurzame binnenstad

- Beoordeling duurzaamheid door gebruikers van de binnenstad
- Hoe lang verblijven mensen in de binnenstad?
- Percentage van vervoer dat elektrisch is
- Groen in de binnenstad
- Samenwerking gemeente, bedrijven, burgers en kennisinstellingen
- Luchtkwaliteit en waterkwaliteit
- Hitte eiland, hitte stress

3.5 Afbakening monitor en gebiedsbegrenzing binnenstad

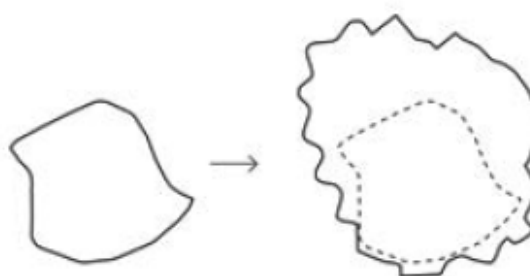
De Groningse binnenstad wordt vaak gezien als het gebied binnen de Diepenring. Dit kan ook wel gezien worden als de middeleeuwse stad (Gemeente Groningen, 2017). Door een grote stadsuitbreiding werd de verlichte stad gevormd. Na de ontmanteling van de verdedigingswerken ontstond de open stad. Deze verschillende zones van de binnenstad hebben elk verschillende ruimtelijke kwaliteiten. Voor de binnenstadsmonitor wordt de gebiedsbegrenzing van de open stad aangehouden, hierbij horen onder andere het stationsgebied, het UMCG, het Ebbingekwartier, Westerhaven en het Noorderplantsoen. Het toevoegen van deze gebieden vergroot de dynamiek in de binnenstad.

De binnenstadsmonitor moet op binnenstadsbreed niveau kunnen weergeven wat de ontwikkelingen zijn en wat de staat van de binnenstad is. Hiervoor kan een set indicatoren gekozen worden die van toepassing zijn op dit deel van de monitor.

Aan de andere kant zijn er ook projectspecifieke effecten die toegewezen kunnen worden aan bepaalde ruimtelijke ingrepen die gedaan zijn. Deze beoogde effecten zijn onderdeel van de verwachte effecten de totale herinrichting van de binnenstad. Het meten van de effecten op projectspecifiek niveau moet ook een onderdeel van de monitor worden.

- Middeleeuwse stad:**
nadruk op verblijf en voetganger, hoger
aanleg- en beheerniveau, grotendeels
autovrij, winkelen, uitgaan en wonen, gele
en rode steen, monumentale bomen en
sfeervolle boomgroepen
- Verlichte schil:**
lanen en groene leefstraten, standaard
aanleg- en beheerniveau
- Groene stadsgordel:**
Parken en bijzondere functies, halfverharding
bij lanen, singels en parken

Grote binnenstad

FIGUUR 3.2: GRONINGSE BINNENSTAD VERDEELD IN SCHILLEN (GEMEENTE GRONINGEN, 2017)

4. RESULTATEN INTERVIEWS

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de interviews per programma of beleidsthema weergegeven.

Het eerste interview was met de RB&O teamleider Human Resource Management. In dit interview ging het niet inhoudelijk over de binnenstadsmonitor maar meer over de aanpak van de opdracht. De kerngroep van de binnenstad kon gezien worden als de opdrachtgever van de binnenstadsmonitor. Het was van belang om de opdrachtformulering scherp te krijgen in het begin van de opdracht. Ook werden tips gegeven om te kijken wat andere steden doen op het gebied van binnenstadsmonitoring, kijken naar wat we al weten op het gebied van monitoring en met welke personen ik nog meer zou kunnen spreken. Hierdoor heb ik met enkele beleidsmedewerkers gesproken waaronder iemand van Geo Informatie.

Programma Wonen

Het programma Wonen heeft de ambitie voor de binnenstad dat meer diverse doelgroepen in de binnenstad gaan wonen. Een groot aandeel van de bewoners in de binnenstad zijn studenten. Voor het programma Wonen is het interessant om de ontwikkeling van de doelgroepen in de binnenstad te zien. Wie wonen er nu in de binnenstad, en hoe ontwikkelt dit zich? Sluit dit aan op het beleid dat gevoerd wordt? Ook de hoeveelheid eigen locaties die in de markt gezet worden vindt hij goed om inzichtelijk te hebben. Met het project “Wonen in Stadshart” worden nieuwbouwlocaties in de binnenstad gecreëerd met de woonfunctie.

Voor het programma Wonen zijn geen kwantificeerbare doelen gesteld.

Uit het interview zijn mogelijke indicatoren voor het programma Wonen gekomen:

- Aantal onttrekkingsvergunningen
 - o Dit geeft een indicatie van het aantal studentenhuizen in de binnenstad
- Aantal en samenstelling van de huishoudens
- Aantal wooneenheden
- De verhouding van koop- en huurwoningen
- De verhouding van sociale huur- en private huurwoningen

Programma Bereikbaarheid

De ambities van dit programma hebben de nadruk op het meer ruimte geven aan de voetganger en fietser, de voetganger staat op nummer 1. De eerste fysieke ingreep hiervoor is al gedaan door de bussen uit de Astraat, Brugstraat en Munnekeholm te halen, waardoor Westerhaven de nieuwe centrumhalte van de westkant is geworden.

De programmaleider van het programma Bereikbaarheid en Verkeer, wilt alles wat met vervoersstromen te maken heeft in beeld hebben: real-time data monitoring. Met de huidige apparatuur is dat nog niet mogelijk, maar er start een pilot met TNO (voorjaar 2018) van een slim systeem die fietsers en voetgangers anoniem kan volgen door de stad heen. Dit systeem moet ook inzichtelijk maken hoeveel mensen waar zijn op welke tijdstippen, dit geeft knelpunten weer in de binnenstad.

Verder zou het goed zijn om goed overzichtelijk te maken wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn voor enkele indicatoren. Als voorbeeld werd het dashboard van het OV Bureau Groningen Drenthe gegeven. Hierin wordt overzichtelijk weergegeven wat de ontwikkelingen zijn voor enkele indicatoren.

Uit dit interview zijn mogelijke indicatoren voortgekomen:

- Aantal fietsers door de binnenstad
- Aantal voetgangers door de binnenstad

Voor het fietsbeleid heb ik gesproken met een beleidsmedewerk fietsparkeren. Hij heeft 10 jaar fietsbeleid gedaan en heeft ook fietsparkeren en verkeersmonitoring gedaan (auto, fiets en beheren verkeersmodel). Het

fietsverkeer is gestegen, dat is terug te zien vooral in twee gebieden: drukte op fietspaden en fietsparkeren. Op fietspaden zijn grotere aantallen en hogere snelheden, dit leidt ertoe dat er meer capaciteit nodig is. Met fietsparkeren in Groningen heb je in de binnenstad te kampen met fietsparkeeroverlast en in de oudere wijken rondom de binnenstad is fietsparkeren ook een probleem. Oftewel, voor de stilstaande en rijdende fiets is meer capaciteit nodig. Dit zou ook inpandig kunnen of ondergronds of een leeg winkelpand, alleen in Groningen is weinig leegstand en de huurtarieven zijn hoog.

De fietstelweken geven een beeld van het aantal fietsers door de stad heen. Maar is het nodig om uitgebreid fietsers te monitoren? Hoe detaillistisch moet je informatie zijn, hoeveel moeite moet je ervoor doen en wat doe je ermee? Sturen voor fietsers is lastig, dat blijkt bijvoorbeeld als je kijkt naar fietsers die worden omgeleid bij wegwerkzaamheden. Nemen ze nou echt die omleiding? Wat wel werkt is een slimme route voor nieuwe studenten die de stad nog niet kennen.

Ook voor fietsparkeren wordt de vraag gesteld, wil je op ieder moment weten hoeveel fietsen ergens staan? Veel knelpunten zijn al bekend zonder monitoring (hotspots centrum). Wat wel interessant zou zijn, waar moet een gebouwde voorziening voor fietsparkeren komen? En wat moet de omvang zijn, en gaat fietsers daar parkeren in plaats van op de huidige plek? Er zijn nu twaalf inpandige stallingen, voorheen telden de stallingsbewaarders iedereen. Nu telt een systeem iedereen die in en uit loopt, het nadeel is dat het niet nauwkeurig is. (Denk aan de stallingsbewaarders die in- en uit lopen.) Wat wel interessant is om te weten, hoe lang staat een fiets ergens?

In de toekomst zullen veel fietsen gechipt zijn met locatievoorziening. Ook nu worden e-bikes al gechipt. Of deelfietsen met slimme sloten. Het voordeel is dat je deze fietsen kunt volgen.

De effecten van projecten monitoren is veel interessanter dan een algemene monitor. Als voorbeeld wordt de slimme route naar Zernike gegeven. Als eerst is er een nulmeting gedaan, daarna werden tellingen gedaan, maar ook kwalitatief onderzoek. Hieruit bleek het succes van dit project, dit heeft ook effect op politieke overtuiging om te investeren in een project. Er moet overwogen worden om dit een vast onderdeel te laten worden van een project, eerst een nulmeting en daarna een evaluatie- of resultaatmeting.

Voor het ov-beleid heb ik gesproken met de beleidsmedewerker gemeentelijk busvervoer. Het is interessant om te weten wat het aantal reizigers met het ov naar de binnenstad is en wat de verschuiving zal zijn in aantallen reizigers. Ook de rijtijden (tijden tussen haltes) van buslijnen, waar de reizigers vandaan komen en wat deze verhoudingen (van herkomst postcodegebied) zijn. Met de incheckgegevens kan onderscheid gemaakt worden tussen student en ouderen, dit komt door het studentenkaart en de ouderenkaart. Het OV Bureau Groningen Drenthe heeft ook een klantbarometer en een dashboard, hier staan ook kwalitatieve en kwantitatieve beoordelingen en gegevens.

Er worden nog meer interessante kwalitatieve indicatoren genoemd: de waardering van de reis (wijkbuurt monitor), waardering ov van de wijk naar de binnenstad, de economische en leefbaarheidseffecten van de veranderingen van wat betreft de bussen.

Ook het Wmo vervoer is een indicator, de gemeente wil deze groep verleiden tot het grote ov.

Er is een trend te zien dat dikkere frequente buslijnen met langer voortransport een groei heeft in reizigers. E-bikes kunnen een rol spelen in het voortransport.

Programma Ruimtelijke Economie

De programmaleider Ruimtelijke Economie, stelde dat de monitor twee functies kan hebben: laten zien wat er gebeurt en dat gebruiken als input voor het programma, of laten zien wat de effecten zijn van de acties die we doen.

De hoofddoelen van het programma Ruimtelijke Economie voor de binnenstad zijn zorgen voor een sterkere economie, een levendigere economie en een meer diverse economie.

Ook een stageonderzoek over een thermometer voor werklocaties wordt aangehaald. Hieruit kunnen ook indicatoren gehaald worden voor de binnenstadsmonitor. Voor de binnenstad moet gekeken worden naar

ruimtelijk-economische parameters. Het doel is om de economische dynamiek goed weer te geven. Met het oog op al beschikbare gegevens worden deze elementen het belangrijkste voor de binnenstadsmonitor gevonden:

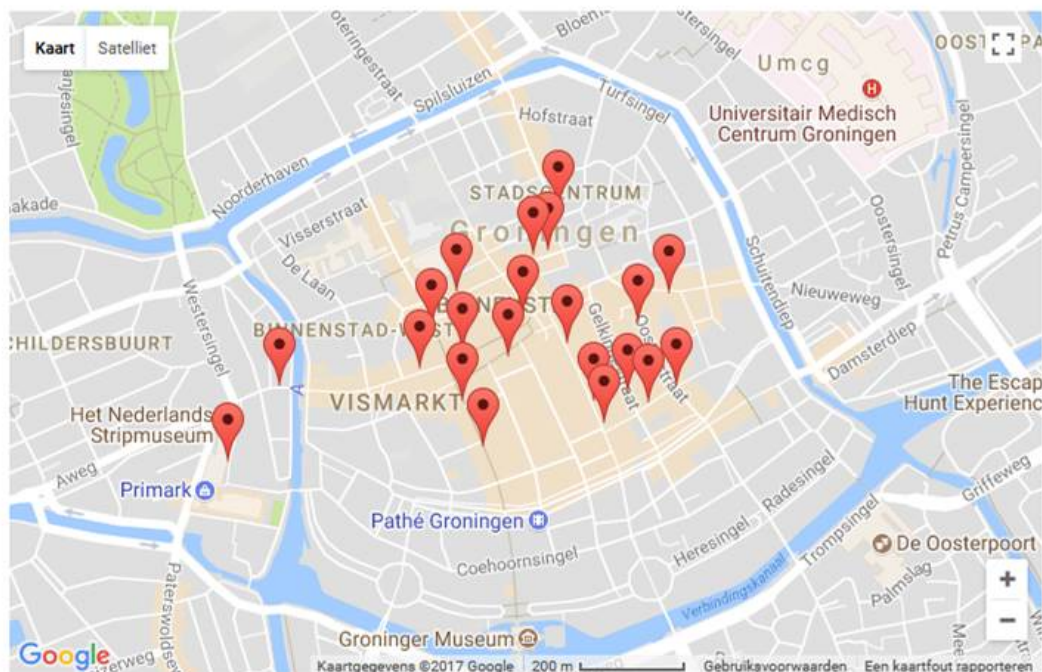
- Een economisch dashboard, wat gebeurt er in Groningen?
- Leegstand (Locatus)
- Aantal vestigingen, onderscheid tussen detailhandel en horeca (dit zijn de belangrijkste sectoren)
- Werkgelegenheid per sector, of aantal banen per bedrijf
- Aantal bezoekers, aan de hand van wifidata
- Koopstromen, bestedingen
- WOZ-waarde
- Vastgoedtransacties
- Aantal starters

Wat ook belangrijke elementen zijn, waar misschien nog geen data voor beschikbaar is:

- Het aantal passagiers wat met het ov uitstapt bij de binnenstad
- Het aantal fietsers wat door de binnenstad gaat
- Aantal marktkramen
- Aantal evenementen
- Omzetontwikkeling
- Aantal faillissementen

De monitor moet iets kunnen zeggen over het (economisch) functioneren van de binnenstad.

Dit interview gaat over databeheer, met name gericht op de passantentellingen van Locatus. Locatus heeft in Groningen een 20 tal punten die via wifi data passanten telt (figuur 4.2).

FIGUUR 4.1: PUNTEN LOCATUS PASSANTENTELLINGEN

Het kan interessant zijn om een onderscheid te maken tussen passanten en unieke bezoekers. De databaseer expert vraagt zich wel af of Locatus nog moet doorgaan als de pilot met TNO goed gaat.

In de inrichtingsleidraad worden snelle fietsroutes weergegeven, hier zou je een nulmeting en een effectmeting kunnen doen met eventueel een of meerdere nieuwe Locatus kastjes, of de pilot met TNO. Bijvoorbeeld in plaats van de route brugstraat richting het station via de ganzevoortsingel of de praediniussingel. Hieronder wordt het fietsnetwerk als gevolg van de herinrichting weergegeven (figuur 4.1).

FIGUUR 4.2: NIEUWE FIETSRoutes (GEMEENTE GRONINGEN, 2017)

Programma leefbaarheid

De programmaleider van het programma leefbaarheid, gaf aan dat haar programma twee hoofdthema's heeft: een klimaatbestendige stad en een gezondere stad. Onder klimaatbestendig vallen hittestress en meer groen. Een gezondere stad gaat meer over beweging, gezonder wonen, mogelijkheden creëren voor ontmoetingen in de stad, luchtkwaliteit, geluidskwaliteit en (burger)participatie.

Duurzaamheid is gericht op de stad inrichten voor iedereen. En de toegankelijkheid van de binnenstad gaat vooral over stoepen bij winkels en trapjes bij gevels, terrassen op trottoirs en plekken voor jonge kinderen, waar die kunnen zitten of spelen (denk aan de zandbak op Grote Markt laatst).

Met duurzaamheid wordt ook duurzame energie bedoeld. Een ander programma gaat over energietransitie (energieneutraal). Winkels zijn vaak niet duurzaam, die hebben de deuren open in de winter.

In de watervisie gaat het ook over de beleving aan het water. Vaak mist de beleving door een tekort aan

zitmogelijkheden aan het water. Aan de Diepenring mist dit bijvoorbeeld.

Voor klimaatadaptatie is er een hittekaart, maar de kwalitatieve kant hieraan ontbreekt nog. En ervaren mensen deze plek ook als hitte-eiland?

Wat mooi zou zijn is een klimaattool. Met hierin, de benodigde maatregelen om een gewenste daling in temperatuur te krijgen. Bijvoorbeeld hoeveel bomen zijn er nodig.

In dit interview wordt duurzame energie en de energietransitie besproken. Er wordt aangegeven dat CO₂ sturing/CO₂ neutraal een betere indicator zou zijn voor de duurzaamheid van de binnenstad.

De Groningen City Club is een vereniging van bedrijven in de binnenstad. Daar zouden afspraken mee gemaakt kunnen worden over CO₂ uitstoot. CO₂ belasting is een mogelijkheid om sturing te geven aan de CO₂ uitstoot. Mogelijke indicatoren voor de binnenstadsmonitor zijn:

- Emissies van mobiliteit
- Temperatuur van de binnenstad (hitte eiland)
- Groene energie (bedrijven), CO₂ uitstoot van bedrijven
- Primaire ketens processen
- Bedrijven die groene producten verkopen
- Hoe bedrijven met afval omgaan
- Aandeel groene stroom / groen gas
- Aantal zonnepanelen
- Energieverbruik naar ketens

In de Folkingestraat rijden nu 4 vrachtwagens achter elkaar met verschillende contracten, de last mile moet efficiënter. Hoe wordt er bevoorraadt?

Ook, houden winkels de deuren open? Hoe zijn de processen van primaire ketens? Hoe wordt er met afval omgegaan?

Worden bedrijven bewuster? Er is een trend hierin te zien, in de Zwanestraat is een winkel met alleen kleding uit Europa, en de Belg Waterloo heeft biologische producten.

Kerngroep binnenstad

De kerngroep binnenstad houdt zich bezig met ontwikkelingen en projecten in de binnenstad. De programmamanager van de binnenstad kan gezien worden als opdrachtgever van dit project. Uit het interview kwam naar voren hoe de binnenstadsmonitor er ongeveer uit zou kunnen zien. Het zou moeten weergeven wat de effecten van de herinrichting van de binnenstad zijn, bijvoorbeeld het effect als de bus uit de binnenstad verdwijnt. Wordt het verblijfsgebied groter? Blijven mensen langer in de binnenstad? Er kan ook worden gekeken naar verkeersstromen, vastgoed, klanttevredenheid et cetera.

Ook het vergelijken van de G4 op het gebied van monitoring van de binnenstad werd als tip gegeven. Om te zien wat de effecten van een herinrichting zijn moet er eerst een nulmeting worden gedaan, dat is de basis voor binnenstadsmonitor.

Voor de monitor zou vooral data gebruikt kunnen worden die we al verzamelen. Vanuit een overzicht van de data wat allemaal verzameld wordt kan een selectie van indicatoren gemaakt worden welke voor de monitor gebruikt kan worden.

Ook de afbakening van de binnenstad is belangrijk, uit de inrichtingsleidraad wordt de ontwikkeling van de binnenstad beschreven. Uit deze inrichtingsleidraad kan de open binnenstad worden aangehouden.

In de binnenstadsvisie worden ambities beschreven, hieruit kan gehaald worden wat je wilt meten.

Ook is een dubbelinterview gehouden met de gebiedsmanager van de binnenstad, (ook onderdeel van het kernteam binnenstad) samen met een expert op het gebied van stadsdeel coördinatie, geograaf, heeft ook dataverzameling en onderzoek gedaan.

Uit deze interviews kwam naar voren dat monitoring vooral plaats vond bij Onderzoek & Statistiek (O&S), maar dat Economische Zaken (EZ) ook belangrijk was, met name dan de detailhandelsmonitor. Op de vraag wat hij interessant zou vinden om te meten, zei de binnenstadsmanager: "Bezoekersaantallen, als unieke personen, met de leeftijd erbij".

Het is belangrijk om te kijken naar wat we allemaal registeren. In het bedrijfsregister staat ook bruikbare informatie. En sinds 1996 worden er enquêtes gehouden over de binnenstad. Bureau Intraval is een onderzoeks- en adviesbureau en heeft ook onderzoeken over de Groningse binnenstad.

Wat de binnenstadsmanager ook wilt weten is, welke mensen zitten er in de bus naar de binnenstad? Wat doen ze in de stad? En wat missen ze?

Er is ook het TROM, Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingsmonitor, hiervoor werd doorverwezen naar de programmaleider Ruimtelijke Economie.

Ook werd benadrukt om scherp te krijgen waarom we willen monitoren? Wat is het doel, voor wie is de monitor? Ook dacht hij dat EZ wel enquêtes zou hebben over de binnenstad.

In de data moet ook onderzocht worden wat de leemtes zijn, welke data mist er nog?

In de basismonitor staan ook veel gegevens over wijken, deze monitor is echter wel breed gericht, de basismonitor gaat ook meer over het sociale aspect.

Als je bedrijven onderverdeelt in categorieën kun je daar analyses op los laten.

Ga in de binnenstadsvisie op zoek naar meetbare doelen. Kijk naar wat we allemaal registeren en wie het registreert.

Ook werd doorverwezen naar een adviseur voor monitoring, hij is onderdeel van de kerngroep basismonitor, dat gaat wel meer over het sociaal domein, maar hij heeft dus ervaring met monitoring.

De projectmanager van de binnenstad oost, benadrukte dat meetbaarheid belangrijk is voor de monitor. Voor buspassagiers vindt hij het ook interessant om onderscheid te hebben in het type reiziger. Er kan dan een onderverdeling gemaakt worden van bezoekers van de binnenstad naar verschillende doelgroepen.

Ook het effect van de verschuiving van functies en de dynamieken van de binnenstad vindt hij interessant om te volgen. De V&D was een grote trekker van bezoekers, nu die weg is, komen er minder of andere bezoekers naar de binnenstad?

De significante ontwikkelingen voor de komende jaren zijn ook goed om mee te nemen in de monitor. De komst van het forum zal waarschijnlijk extra bezoekersaantallen trekken, in de monitor zal dat worden geconstateerd, deze groei kan dan worden gerelateerd aan de komst van het forum.

Stadsbeheer

Op het gebied van stadsbeheer is een interview gehouden met een beleidsmedewerker van Stadsdeelbeheer, dit gaat over Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte. Voor Stadsbeheer is het relevant om te weten wat de verandering zal zijn voor het beheer. Er is een goede afstemming nodig met de andere partijen, nadat de plannen zijn gemaakt en uitgevoerd komt de beheercomponent erbij kijken. Wat relevant om te weten is, worden de beheerkosten hoger of lager? En is het nog te beheren, of niet meer toegankelijk voor beheer? Denk aan de schoonmaakmachines bijvoorbeeld.

Data van het aantal fietsen in de astraat en brugstraat zou relevant zijn om meer inzicht te krijgen in de drukte van fietsparkeren op verschillende tijdstippen. Deze data is er nu niet, wel is er data over het totaal aantal fietsen in de openbare ruimte.

De gestalde fiets is een van de knelpunten in de stad. Op korte termijn zijn er oplossingen nodig voor deze knelpunten van fietsparkeren. De Albert Heijns en Jumbo zijn een voorbeeld van zo'n knelpunt. Een voorbeeld van een tijdelijke oplossing is, zaterdag in oktober (2017) stallingen geplaatst bij de Albert Heijn Korenbeurs, het effect hiervan weet je alleen door te monitoren.

Wat ook relevant is, het effect van de vele terrassen de afgelopen jaren. Door deze uitbreiding moet de fiets ergens anders worden geparkeerd. De uitbreiding van de terrassen zorgen ook voor smallere looproutes voor

voetgangers op sommige locaties, de toegankelijkheid (helemaal voor minder validen) neemt hierdoor af. Een ander aspect is stadsdistributie, de vrachtwagens blokkeren de schoonmaakwagens. Ook de vele scooters of e-bikes voor een zaak leidt tot problemen voor schoonmaakwagens. Een oplossing hiervoor zou kunnen zijn, het inzetten van kleinere busjes. Maar dan heb je wel weer meer verkeersbewegingen, en kan het binnen de venstertijden?

Ook de toename van post- en pakketjesbezorgers veroorzaken overlast, dit heeft ook een effect op de verkeersveiligheid. Op het gebied van verkeersveiligheid is het interessant om het effect van het verdwijnen van de bus uit de brugstraat en astraat te zien. Of de toename van pakketdiensten. De verkeersveiligheid kan niet altijd kwantitatief gemeten worden, door middel van enquêtes krijg je een beter beeld van de verkeersveiligheid. Ook voor de leefbaarheid is het afnemen van enquêtes bij bewoners een goede indicator.

Stadstoezicht

Uit het interview met Stadstoezicht werd adviseerd om ook te kijken naar andere monitoren wat daar al allemaal bijgehouden wordt. Indicatoren van stadstoezicht voor de binnenstad zijn vaak 'negatieve' indicatoren. Mogelijke indicatoren voor de binnenstadsmonitor zijn;

- Venstertijden worden geïntensiveerd, aantal boetes
- Marktmeters, hoe meer marktmeters, hoe beter
- Aantal evenementen (maar op gegeven moment is de markt verzadigd, stagnatie)
- Aantal meldingen geluidsoverlast (alleen niet altijd even betrouwbaar, bv. Paradigm 200 meldingen op een avond)
- Hoeveel boten door Groningen (wordt niet bijgehouden)
- Aantal jachthavenovernachtingen
- Aantal overlastmeldingen per centrum
- Aantal woninginbraken

Datagestuurd handhaven is een nieuw intern dashboard voor stadstoezicht, geeft meldingen, klachten etc. weer. Dit is input voor de dagelijkse briefing en geeft ook trends en ontwikkelingen weer. De beleidsmedewerker ook interessant om te spreken is strategisch informatiemanager voor het fysiek domein, hij heeft zicht op ontwikkelingen en de beschikbare data.

De kerngroep toegankelijke stad vragen naar indicatoren voor toegankelijkheid.

Overige interviews

Dit interview werd gehouden met een beleidsmedewerker van de afdeling RB&O, hij heeft veel ervaring monitoring en weet veel over de beschikbare data binnen de gemeente Groningen. Uit dit interview kwamen veel verwijzingen naar personen bij wie ik voor welke data moest zijn. Ook werden mogelijke indicatoren voorgesteld en databronnen gegeven.

Ook vroeg hij of de ambities uit de binnenstadsvisie smart zijn geformuleerd en adviseerde hij om de ambities in kaart te brengen en de indicatoren daar op te baseren. Je moet uitgaan van de behoefte. Ook adviseerde hij om inzichtelijk te maken hoe het zit met het beheer van de monitor. Een plan van aanpak waarin de tijdsinspanning, de kosten, databewerking et cetera wordt uitgewerkt. Bij ruimtelijke effecten moet er ook rekening gehouden worden met conjunctuur, niet alle effecten zijn volledig toe te wijzen als projecteffect.

Dit interview werd gehouden met adviseur op het gebied van monitoring. Hij is onder andere betrokken bij de basismonitor, die is meer sociaal gericht. Het wijkkompas geeft een beeld van wijken in de stad, ook de binnenstad zit hier in. Dit geeft de ontwikkeling van verschillende gebieden weer binnen de wijk en ten opzichte van de rest van de stad.

Hij denkt ook na over de invloed van de museumbrug en westerhaven, wat is het effect van de looproutes. Wat is het effect van bedrijven, heeft het een aanzuigende werking?

Verder adviseerde hij om de monitor ruimtelijk te maken, de nulsituatie in beeld te brengen. Ook weergeven waar ruimtelijke ingrepen plaatsvinden of plaats hebben gevonden. Laat de ontwikkelingen door de tijd zien.

Dit interview is gehouden met een adviseur bij Geo Informatie. Geo Informatie inventariseert, beheert, combineert en visualiseert ruimtelijke informatie.

Indicatoren bij Geo Informatie:

- Aantal voorzieningen (en locatie)
- Aantal terrassen
- Onttrekkingsvergunningen (studentenhuisen)
- Verdeling huishoudens
- Verhouding koop-huurwoningen (ook sociaal-particulier)
- Type woningen
- Nieuwe ontwikkelingen (woningen)
- Groen in de binnenstad
- Zonnepanelen
- Cameratoezicht overzicht
- Samenscholingsverboden
- Ecologie
- Markten
- Reclame
- Monumenten / Archeologie
- Welstand
- Toeristen
- Woonschepen / binnenvaart
- Hittestress

5. DOCUMENTENANALYSE

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de documenten die gebruikt zijn voor deze opdracht kort besproken en de belangrijkste resultaten uit deze documenten worden weergegeven. Ter inleiding van deze opdracht heb ik de volgende documenten bestudeerd:

- LOLA landscape architects, Topotek 1 en Gemeente Groningen (2017). *Nieuwe Stadsruimtes. Leidraad voor de openbare ruimte van de binnenstad van Groningen.*
- Gemeente Groningen (2016). *Bestemming Binnenstad.*
- Gemeente Groningen (2016). *Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2016 – 2021.* Groningen: Gemeente Groningen.

Uit de visie “Bestemming Binnenstad, 2016” heb ik de ambities gehaald, deze spelen een belangrijke rol in dit rapport.

5.2 Vergelijking andere steden

Nijmegen heeft een tweejaarlijkse stadscentrummonitor met als doel om de belangrijke ontwikkelingen te kunnen volgen en de effecten van investeringen te benoemen. Voor deze monitor worden gegevens van de gemeente en Locatus gebruikt om bezoekersaantallen, druktestromen en loopstromen weer te geven. Eerst worden de maatschappelijke trends geschetst, sommige effecten van de monitor kunnen immers ook aan de conjunctuur toegewezen worden. Een landelijke stijging van de economie kan ervoor zorgen dat de consumentenbestedingen toenemen, de WOZ waarde toe zal nemen of het kan resulteren in een stijging van de werkgelegenheid.

Voor het winkelaanbod wordt het aantal verkooppunten per sector gemeten, het winkelvloeroppervlak (wvo) en de leegstand hiervan. Ook wordt de winkelleegstand vergeleken met andere vergelijkbare steden qua aantallen inwoners. Ook wordt het winkelgebied weergegeven naar brancheverdeling. Verder wordt het kernwinkelgebied onderverdeeld in segmenten naar drukte van de winkelstraten.

Voor de werkgelegenheid wordt baanontwikkeling gemeten per deelgebied en sector. Ook het aantal bouwinvesteringen komt voor in deze monitor, per categorie, met onderscheid tussen kleinere en grote projecten.

In het overige deel worden bezoekers geënkquêteerd. Hieruit worden aantallen bezoekers verdeeld over de week, consumentengroepen opgemaakt, vervoerswijze, bezoekdoel, verblijfstijd et cetera. Ook worden vragen gesteld over de waardering en beleving van de binnenstad.

De binnenstadsmonitor Den Haag is een voortvloeisel uit het Binnenstadsplan 2010-2020. In deze monitor wordt onder andere gekeken naar de voortgang van de gestelde kwantificeerbare groeidoelstellingen uit het Binnenstadsplan. Als eerste wordt gekeken naar woningen en bewoners. Hierbij wordt gekeken naar de toename van de woningvoorraad per saldo, type woningen, het aantal verkochte woningen (plus de gemiddelde looptijd van de verkochte woningen in vergelijking met Den Haag) en het gemiddeld aantal reacties op sociale huurwoningen. Ook wordt aandacht besteed aan de bevolkingsontwikkeling.

Voor mobiliteit en parkeren wordt vooral gekeken naar de beoordeling van de Hagenaren. Voor de bereikbaarheid per vervoermiddel en de parkeermogelijkheden voor de auto wordt gevraagd naar een rapportcijfer. Ook wordt de bereikbaarheid van Den Haag vergeleken met het gemiddelde van de 60 grootste gemeenten van het land. Verder worden het aantal gestalde (brom)fietsen en scooters geteld bij verschillende locaties en worden de uurtarieven van parkeergarages van de G4 vergeleken.

Het bezoek aan de binnenstad omvat een omschrijving van de bezoeker, aantallen, bestedingen en omzet. Voor het aantal passanten wordt wederom vergeleken met de G4, hierbij worden de drukste straten

vergeleken. Voor de verblijfsduur wordt gekeken naar de Q-Park garage tijden en passantentellingen (City Traffic). Met Locatus gegevens wordt het druktebeeld weergegeven. Ook stedentrips en hotelovernachtingen worden meegenomen in de monitor.

Voor de ruimtelijke kwaliteit wordt de openbare ruimte beoordeeld door de Hagenaren.

De leef- en verblijfskwaliteit wordt gemeten aan de hand van het aantal aangiften, subjectieve veiligheid, een leefbaarheidsscore en een sociale cohesie score van inwoners van het centrum.

Voor functies en diversiteit wordt onder andere gekeken naar de diversiteit en het aantal banen, het winkelvloeroppervlak, de leegstand, het aantal horeca vestigingen en (culturele) evenementen.

Ten slotte wordt het imago en bekendheid weergegeven. Hier wordt gevraagd waarmee Den Haag geassocieerd wordt door bezoekers, de reden voor bezoek en de waardering van (gebieden van) Den Haag.

5.3 Overige documenten

Toeristisch Recreatieve Ontwikkelingsmonitor stad Groningen 2015

De TROM houdt de ontwikkeling van Groningen als toeristisch-recreatieve bestemming bij. De TROM is een tweejaarlijkse monitor met als doel de omvang, de structuur, de beeldvorming en de economische effecten van het toerisme door de stad Groningen in kaart te brengen. Het onderzoek is gericht op Duitse dagrecreanten (niet overnacht in stad Groningen) en Nederlandse en buitenlandse verblijfstoeristen (overnachting in stad Groningen). Hier volgende de belangrijke elementen van dit onderzoek:

- Duitse dagrecreant (H3)
 - Persoonlijke kenmerken
 - Kenmerken van het bezoek
 - Activiteiten
 - Waardering
 - Bestedingen
- Verblijfstoerist (H4)
 - Herkomst
 - Persoonlijke kenmerken
 - Overnachting
 - Kenmerken van het bezoek
 - Activiteiten
 - Waardering
 - Bestedingen
- Economisch effect verblijfstoeristen
 - Totaal aantal verblijfstoeristen
 - Gemiddelde verblijfsduur
 - Gemiddelde bestedingen
- Ontwikkelingen in de tijd
 - Bezoekersprofiel
 - Waardering van de stad
 - Economische meerwaarde
- Evenementen
 - Big taste festival
 - Nacht van de mode
- Zondagen
 - Algemene kenmerken van het bezoek
 - Waardering van het bezoek
 - Aanbod op zondag

- Duitse bezoekers op zondag

Koopstromenonderzoek Provincie Groningen 2016

Het koopstromenonderzoek is gedaan in opdracht van de provincie Groningen. Dit moet een beter beeld geven van de detailhandel in de grotere kernen in de provincie. Hieruit moet meer duidelijkheid komen over het koopgedrag van de consument en het functioneren van diverse winkelcentra. Hier volgen de belangrijke elementen uit dit onderzoek van de Groningse binnenstad:

- Aanbod
 - Winkelvloeroppervlak (detailhandel, dagelijkse sector)
- Koopkrachtcijfers
 - Dagelijks en niet-dagelijks
 - Koopkrachtbinding aan binnenstad
 - Locaties bewoners binnenstad voor overige aankopen
 - Herkomst bestedingen binnenstad
- Economisch functioneren
 - Vloerproductiviteit binnenstad vergeleken met Nederland (dagelijks en niet-dagelijks)
- Bezoekersgedrag en -motieven (onderwerpen vragenlijst)
 - Het aantal winkels in het winkelgebied
 - De kwaliteit van de winkels
 - Bereikbaarheid van winkelgebied per auto
 - Parkeermogelijkheden met de auto
 - Stallingsmogelijkheden voor de fiets
 - Gezelligheid en sfeer winkelgebied
 - Inrichting en aankleding winkelgebied
 - Aanbod daghoreca
 - Waardering winkelgebied
 - Bezoekreden winkelgebied
 - Bezoekdoel
 - Bezoekfrequentie
 - Vervoerswijze
 - Internetaankopen (per productgroep)
 - Reden aankoop via internet

Detailhandelsmonitor 2016

De gemeente Groningen volgt al jaren de ontwikkeling van de detailhandel. Hierbij wordt ook het bezoekersgedrag gemonitord. Deze monitor bestaat uit het houden van enquêtes op vier momenten per jaar. In deze monitor worden de resultaten van de enquêtes uitgevoerd in de binnenstad en in het winkelgebied Westerhaven afzonderlijk besproken. Daarna wordt het economisch functioneren van de binnenstad weergegeven. Ten slotte worden de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen gegeven. Voor de binnenstad en het winkelgebied Westerhaven worden in aparte hoofdstukken de volgende aspecten besproken:

- Herkomst bezoeker en bestedingen
- Bezoekmotief

- Bezoekfrequentie
- Vervoerswijze
- Verblijfsduur
- Waardering winkelaanbod (binnenstad) / winkelgebied (Westerhaven)
- Functiemenging
- Seizoensinvloeden (alleen binnenstad)

Voor het economische functioneren van de binnenstad zijn dit de belangrijkste elementen:

- Totale omzet binnenstad
- Aantal bezoekers aan binnenstad
- Aanbod winkelvloeroppervlak (dagelijks en niet-dagelijkse sector)
- Omzetgegevens
- Marktomvang
- Vloerproductiviteit (dagelijks en niet-dagelijks)
- Gemiddelde besteding per bezoeker
- Aantal bezoekers

Energiemonitor

In deze monitor is de voortgang te zien van de ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn. Het aandeel hernieuwbare energie wordt weergegeven en de CO2 uitstoot wordt ook inzichtelijk gemaakt. Ook andere activiteiten en middelen om te verduurzamen worden weergegeven in deze monitor. Hier zijn enkele relevante elementen uit de energiemonitor weergegeven:

- Aandeel hernieuwbare energie
- CO2 uitstoot per categorie
- Verdeling energieverbruik per categorie
- Energieverbruik huishoudens
- Energieverbruik bedrijven en instellingen
- Energieverbruik verkeer en vervoer
- Hernieuwbare energie per bron
- Geïnstalleerd vermogen zonnepanelen
- Aantal woningen verduurzaamd (naar label C of beter)
- Percentage verduurzaamde woningen wat gebruik maakt van hernieuwbare energie

Ook de stage onderzoeken van medestudenten over 'excellent cities' en 'een thermometer voor werklocaties' heb ik gelezen. Uit het onderzoek over 'excellent cities' kwam ook een resultaat met geschikte indicatoren voor excellente steden. Een excellente stad heeft een combinatie van investeringen in menselijk en sociaal kapitaal en communicatie-infrastructuur, traditioneel door transport en modern door ICT, voor duurzame economische groei en een hoge levenskwaliteit zorgen (Caragliu et al., 2009, in Marfoglía, 2017). Hoewel de focus van onze onderzoeken redelijk verschillen zijn er wel overeenkomsten te zien tussen onze indicatoren. De overeenkomsten zijn vooral op het gebied van (kennis)economie, duurzaamheid en leefbaarheid. Dit gaat dan bijvoorbeeld over aandeel start-ups, werkloosheidsgraad, werkgelegenheid kennisintensieve of creatieve sector, aantal evenementen, leegstand vastgoed, CO2 emissie, aandeel energie uit hernieuwbare bronnen, kwaliteit / tevredenheid met het OV, aandeel zuinige auto's etc. De indicatoren uit het onderzoek van Marfoglía (2017) zijn vooral kennis en ICT gericht, o.a. met slimme technieken.

Het onderzoek over 'een thermometer voor werklocaties in Groningen', richt zich op de veroudering van werklocaties en de effecten daarvan op de sectorstructuur en de werkgelegenheidsontwikkeling.

6. RELEVANTE INDICATOREN

In dit hoofdstuk worden de indicatoren weergegeven afkomstig uit de interviews, de documentenanalyse en Onderzoek & Statistiek Groningen met bijhorend de Gronometer en Geo Informatie. Deze indicatoren kunnen gekoppeld worden aan de ambities uit de binnenstadsvisie. Uit deze indicatoren kan een selectie gemaakt worden voor de uiteindelijke indicatoren voor de binnenstadsmonitor. Aan de hand van de bevindingen uit de interviews, de documentenanalyse (waaronder de andere monitoren) is een overzicht gemaakt van welke indicatoren iets zeggen over de ambitie. Hierbij is in eerste instantie gebruik gemaakt van gegevens die al beschikbaar zijn. In Hoofdstuk 7 wordt verder ingegaan op gegevens die nog niet beschikbaar zijn.

Ambitie	(Kennis)economie van de binnenstad
Kwantitatief	Verkooppuntenoverzicht
	Leegstand (detailhandel)
	WOZ gegevens commercieel
	WOZ gegevens wonen
	Winkelvloeroppervlak (wvo) detailhandel en dagelijkse sector
	Koopkrachtbinding aan binnenstad (dagelijks en niet-dagelijks)
	Marktomvang
	Effectieve vloerproductiviteit per m2 (dagelijks en niet-dagelijks)
	Gemiddelde besteding per bezoeker
	Aantal bezoekers op jaarbasis
	Arbeidsplaatsen speerpuntsectoren
	Koopkracht (huishoudens)
	Aantal voorzieningen in de binnenstad
	Aantal bezoekers wat verblijft in de binnenstad
	Aantal terrassen / terrasoppervlak
	Aantal faillissementen, aantal starters
	Koopstromen
	Verdeling aantal passanten over kernwinkelgebied
	Locatiesegmentatie kernwinkelgebied
	Overzicht straten met belangrijke segmentveranderingen
	Werkloosheid: Niet Werkende Werkzoekenden
Kwalitatief	Herkomst bezoekers (per regio/provincie)
	(verwachte) bestedingen bezoekers

Ambitie	Meer ruimte voor voetgangers en fietsers / beter benutten van de openbare ruimte
Kwantitatief	Aantal bezoekers binnenstad
	Aantal uitstappers centrumhalte (naar reisproduct)
	Herkomst uitstappers centrumhalte (waar ingestapt)
	Aantal/aandeel deelauto's
	Bezettingsgraad bussen P+R naar centrum
	Aantal fietsers door binnenstad

	Aantal voetgangers door binnenstad
	Aantal voetgangers door voorgesteld voetgangersnetwerk
	Bezettingsgraad (gemeentelijke) parkeergarages
	Aantal voertuigen op bepaalde wegen
	m2 wandelgebied / m2 fietsgebied
Kwalitatief	Bezoekfrequentie
	Verblijfsduur in de binnenstad

Ambitie	Toegankelijker en veiliger stad
Kwantitatief	Aantal gebruikers Wmo vervoer
	Verschil in aantal en doelgroepen door verdwijnen bus grote markt
Kwalitatief	Vervoerswijze naar binnenstad
	Waar parkeert bezoeker de auto
	Stallingsplaats fiets/bromfiets/scooter
	Tevredenheid parkeermogelijkheden auto en fiets
	Waardering ov reis
	Verkeersveiligheid binnenstad

Ambitie	Gevarieerder wonen in de binnenstad
Kwantitatief	Aantal + samenstelling huishoudens
	Verdeling type woningen
	Aantal woningen (wooneenheden)
	Overgang onzelfstandige kamers naar zelfstandige adressen
	Verhouding koop / huur
	Aantal sociale huur (corporatie/eigenaar)
	Aantal onttrekkingsvergunningen
	Aantal nieuwlocaties in de binnenstad
	Ontwikkeling aantal inwoners (dynamiek)
	Leeftijdsonwikkeling inwoners
	Aantal adressen
	Inkomensverdeling
	Aantal bewoners met een uitkering
	Gemiddelde WOZ waarde woningen in binnenstad
	Aandeel bewoners met een uitkering
	Aantal verhuizingen (in- en uitstroom huishoudens)
Kwalitatief	Tevredenheid met woon/leefklimaat
	Tevredenheid met huidige woonsituatie algemeen

Ambitie	Diversiteit functies en ruimte voor werk, wonen en ontspannen
Kwantitatief	Dynamiek bedrijfsvestigingen in binnenstad
	Brancheverdeling op kaart (straatniveau)
	Arbeidsplaatsen totaal en per branche
	Panden (naar functie)
	Vestigingen naar branche en grootteklasse
Kwalitatief	Bezoekmotief binnenstad
	Keuze voor winkelen binnenstad Groningen
	Hoeveel winkels bezocht
	Wat voor soort winkel bezocht
	Waardering aspecten binnenstad
	Funciemenging (detailhandel + horeca)
	Waardering winkelgebied
	Bezoekreden winkelgebied
	Bezoekdoel winkelgebied
	Bezoekfrequentie winkelgebied
	Productgroepen internetaankopen bezoekers
	Passanten verdeeld in consumentengroepen

Ambitie	Duurzame binnenstad
Kwantitatief	Temperatuur binnenstad
	Hoeveelheid groen
	Aantal zonnepanelen (of vermogen)
	Aandeel groene stroom / gas
	Bedrijven die groene producten verkopen
	Verduurzaming woningen
	CO2 uitstoot in de binnenstad per categorie
	Energieverbruik huishoudens
	Luchtkwaliteit (NO2, PM10)
	Aantal m2 groene daken en groene gevels in de binnenstad
	Aandeel elektrische voertuigen in binnenstad
	Duurzaamheid (openbaar) vervoer
Kwalitatief	Beleving hittestress
	(Duurzaam) voedselaanbod
	Participatie
	Beleving toegankelijkheid
	Mate waarin mensen bewegen
	Beoordeling duurzaamheid door gebruikers binnenstad
	Beleving aan het water (diepenring)

7. BESCHIKBARE EN BENODIGDE GEGEVENS

7.1 Beschikbare gegevens

Binnen de gemeente Groningen wordt veel informatie al bijgehouden en verzameld. Er zijn dan ook diverse monitoren waar bruikbare gegevens in zitten voor de binnenstadsmonitor. Ook Onderzoek en Statistiek houdt veel gegevens bij evenals Geo Informatie. In een los bijgevoegde bijlage zit een overzicht van relevante gegevens die binnen de gemeente al verzameld worden.

7.2 Benodigde gegevens

Om projectspecifieke effecten te meten is het niet altijd genoeg om kwantitatief te meten, aanvullend kwalitatief onderzoek is dan nodig waarbij vragen worden gesteld gericht op de verandering van de situatie. Om antwoord te krijgen op vragen over het effect van het verdwijnen van de bus uit de binnenstad kan gebruik gemaakt worden van al verzamelde (vooral kwantitatieve) gegevens, maar er missen dan nog gegevens met een uitgebreide kwalitatieve beoordeling van gebruikers en omwonenden van de binnenstad over de verandering in leefbaarheid en bereikbaarheid.

Welke gegevens ook missen naar aanleiding van de interviews en de voorgestelde lijst met indicatoren is welke mensen er in de bus zitten, wat hun doel is in de binnenstad en wat ze nog missen in de binnenstad. Ook de bezettingsgraad van bussen vanaf de P+R plekken naar de binnenstad op donderdagavond en zaterdag kan interessant zijn om te meten.

Welke gegevens nog meer ontbreken is het aandeel van de voertuigen dat elektrisch is, het aantal bedrijven wat groene producten verkoopt, een duurzaamheidsscore van het voedselaanbod, de beleving van de toegankelijkheid, de mate waarin mensen bewegen en de beleving aan het water.

8. CONCLUSIE

8.1 Discussie resultaten

In dit onderzoek is een verkenning gedaan als begin van het project binnenstadsmonitor Groningen. De interviews onder de (beleids)medewerkers leverden een grondslag voor relevante indicatoren. Daarnaast zijn de ambities uit de visie “Bestemming Binnenstad” gebruikt als richtlijn voor het categoriseren en toevoegen van indicatoren uit de gebruikte documenten. Uit deze indicatoren zal een selectie gemaakt moeten worden die aan kan geven of de gestelde ambities gehaald worden.

Uit dit onderzoek is een voorstel voor een opzet van de binnenstadsmonitor gekomen. Ook is een inventarisatie gemaakt van de gegevens die al beschikbaar zijn binnen de gemeente, ook is een deel open data van het CBS en het OV Bureau Groningen Drenthe. Deze gegevens binnen de gemeente komen grotendeels van O&S, Geo Informatie en uit andere monitoren.

Een groot deel van de opgestelde indicatoren heeft gegevens nodig die al beschikbaar zijn binnen de gemeente. De gegevens die nog missen voor een complete monitor staan beschreven in 7.2. Het gaat hierbij vooral om het meten projectspecifieke effecten.

Wat meerdere malen terugkwam in de interviews was het belang dat monitoring niet een doel op zich is. Er worden veel gegevens bijgehouden waar volgens sommige geïnterviewden vrij weinig mee gedaan wordt. Ook het belang van het smart formuleren van beleidsdoelstellingen kwam meerdere malen terug in de interviews (en van de kerngroep binnenstad). Zonder smart geformuleerde doelstellingen (ambities) blijft het vaag wanneer de doelstellingen gehaald zijn. Uit de interviews met programmaleiders bleek dat geen van de programma's (Ruimtelijke Economie, Bereikbaarheid & Parkeren, Wonen en Leefbaarheid) smart geformuleerde doelstellingen had.

8.2 Aanbeveling vervolg

Het monitoren van de binnenstad is een meerjarig proces. Er zal tijd en financiën vrijgemaakt moeten worden om een jaarlijkse monitor te realiseren.

In 3.2 worden projectfases beschreven waarvan dit rapport over de eerste fase ‘verkenning’ gaat. Voor het vervolg zal een projectleider aangewezen moeten worden die de rest van de fases gaat doorlopen. Er zal een opdrachtformulering moeten worden gemaakt, waar de monitor precies over zal gaan. De projectleider zal een plan van aanpak moeten opstellen waarin staat beschreven hoe het project zal worden uitgevoerd. Ook zal er een selectie van indicatoren moeten worden gemaakt, hierbij moet rekening worden gehouden met de tijdsinspanning die nodig is om de gegevens te bewerken zodat deze in de monitoringstool geplaatst kunnen worden. Ook zal rekening gehouden moeten worden met de beschikbaarheid van de gegevens. Zijn alle gegevens jaarlijks beschikbaar, of moeten er nog nieuwe gegevens worden verzameld?

Als de monitoringstool is gerealiseerd en ingevuld met de gegevens, zal er ook beleidsevaluatie moeten plaatsvinden. Het doel van de monitor is gericht op de ambities van de binnenstadvisie. Als blijkt dat met het huidige beleid de ambities niet zullen worden gehaald zal het beleid bijgestuurd moeten worden om de ambities te halen. Door dit een jaarlijks terugkerend proces te maken met de resultaten van de beleidsevaluatie verwerkt in het uitvoeringsprogramma voor het volgende jaar, wordt de staat van de binnenstad en de voortgang van de resultaten van de herinrichting inzichtelijk gemaakt.

9. LITERATUURLIJST

E&E advies en Gemeente Groningen (2017). *Energiemonitor Groningen. Groningen geeft energie*. Groningen: Kirra Jaarverslag.

Gemeente Den Haag (2015). *Binnenstadsmonitor 2015*. Den Haag: DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek.

Gemeente Groningen (2015). *050 Groningen Fietsstad*. Groningen: Gemeente Groningen.

Gemeente Groningen (2016). *Bestemming Binnenstad*.

Gemeente Groningen (2016). *Uitkomsten detailhandelsmonitor 2016*. Zuidhorn: Broekhuis Rijs Advisering.

Gemeente Groningen (2016). *Uitvoeringsprogramma Bestemming Binnenstad 2016 – 2021*. Groningen: Gemeente Groningen.

Gemeente Nijmegen (2017). *Stadscentrummonitor 2016-2017*. Nijmegen: Onderzoek en Statistiek.

Gemeente Rotterdam Stadsontwikkeling – Bureau Binnenstad (2015). *Binnenstadsmonitor 2015. Staat van de Rotterdamse Binnenstad*. Rotterdam: Onderzoek en Business Intelligence.

Kusek, J. Z. en Rist, R. C. (2004). *Ten Steps to a Result-Based Monitoring and Evaluation System*. Washington, D.C.: The World Bank.

LOLA landscape architects, Topotek 1 en Gemeente Groningen (2017). *Nieuwe Stadsruimtes. Leidraad voor de openbare ruimte van de binnenstad van Groningen*.

Planbureau voor de Leefomgeving (2015). *De veerkrachtige binnenstad*. Den Haag: Uitgeverij PBL

Provincie Groningen (2016). *Koopstromenonderzoek Provincie Groningen 2016. Gemeente Groningen*. Zuidhorn: Broekhuis Rijs Advisering.

Sweco (2016). *Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingsmonitor. Stad Groningen 2015*. Groningen: Sweco.

10. BIJLAGEN

10.1 Projectbrief (concept versie)

Projectbrief

Binnenstadsmonitor

Opdrachtgever:
Gavin van Osnabrugge

Opdrachtnemer:

1. Basisgegevens

- Project: Monitoring
- Opdrachtgever: G.A. van Osnabrugge
- Auteur projectbrief: J.D. Goodijk / M.S. Meijer
- Projectleider:
- Datum
- Fase:
- Uitvoeringsprogramma: 51

2. Inleiding

Op 24 februari 2016 heeft de gemeenteraad de visie ‘Bestemming Binnenstad’ vastgesteld. Om na te gaan of de ambities gesteld in deze visie gehaald zullen worden, is een binnenstadsmonitor nodig. Met deze binnenstadsmonitor kan over een langere periode de toestand van de binnenstad gevolgd worden. Op korte termijn kunnen ook effecten van projecten op lokaal schaalniveau gemeten worden. Hiermee kan ook zo nodig beleid worden aangepast om bij te sturen als wordt ingezien dat de gestelde ambities niet worden gehaald.

De herinrichting van de binnenstad omvat meer dan 50 projecten, met een budget van 22,5 miljoen euro. Met deze herinrichting wordt beoogd dat de ambities van de visie ‘Bestemming Binnenstad’ worden gehaald. Om het effect van de investeringen terug te zien komen de gestelde ambities terug in de binnenstadsmonitor.

Ook is het belangrijk om inzichtelijk te hebben welke gegevens reeds verzameld worden, door wie en op welk schaalniveau het van toepassing is. In het proces van het opzetten van de monitor is het ook relevant om inzichtelijk te maken welke data nog verzameld moet worden voor een volledige monitoring.

3. De doelstelling van het project

Het doel van dit project is om een binnenstadsmonitor te ontwikkelen. Om tot de monitor te komen moet eerst gedefinieerd worden wat de ambities zijn en aan welke criteria voldaan moet worden. Vervolgens moeten de indicatoren gekozen worden welke in de monitor komen. De indicatoren worden afgeleid uit de ambities van de visie ‘Bestemming Binnenstad’ en de programma’s voor de binnenstad (Bereikbaarheid, Ruimtelijke Economie, Wonen en Leefbaarheid).

De volgende stap is een inventarisatie van de benodigde data. Ook wordt gekeken welke gegevens er al worden verzameld, hieruit zal ook blijken wat er nog aan gegevens mist.

Daarna wordt de monitor gevuld met de data die wordt verzameld. De data wordt zo verwerkt dat het toegepast wordt op de indicatoren.

Dan wordt het ontwerpproces gestart van de monitoring en de jaarlijkse evaluatie aansluitend. Na de evaluatie wordt indien nodig beleid aangepast om de ambities te halen. De monitoring en evaluatie hiervan worden geïmplementeerd in het proces en wordt meegenomen in de uitvoeringsprogramma’s.

4. Opdracht

In dit stuk wordt het doel van de monitor beschreven. De binnenstadsmonitor wordt ontwikkeld om beleid te volgen en bij te houden of de gestelde ambities (Bestemming Binnenstad, 2016) worden gehaald. Ook wordt hiermee inzichtelijk wat de effecten van investeringen voor de herinrichting van de binnenstad zijn en maken we

inzichtelijk wat projectspecifieke en binnenstadbrede effecten zijn.
Tevens zijn de fases van het project uitgewerkt.

De projectfases zijn:

1. Maak de ambities van de visie ‘Bestemming Binnenstad’ meetbaar;

Door de ambities uit de visie ‘Bestemming Binnenstad’ meetbaar te maken kan worden vastgesteld worden of de ambities wel of niet worden gehaald. Ook de overige doelen van de stedelijke programma’s voor de binnenstad willen we opnemen in de monitor. De ambities en overige doelen moeten smart geformuleerd worden.

2. Stel vast welke indicatoren in de binnenstadsmoitor moeten komen;

Er moet een afweging gemaakt worden over welke indicatoren gekozen worden voor de binnenstadsmoitor. De indicatoren kunnen vaak niet rechtstreeks gekoppeld worden aan de ambities, omdat deze breder zijn geformuleerd. Daarom worden de indicatoren gezien als verklarende variabelen voor de meetbaar gemaakte ambities.

3. Maak een inventarisatie van de beschikbare data;

Per indicator moet worden gesteld welke data er beschikbaar is, door wie het verzameld wordt, hoe vaak het verzameld wordt en over welk schaalniveau de data gaat. Door zo veel mogelijk gebruik te maken van al reeds verzamelde data onder andere uit andere monitors worden onnodige kosten bespaard. Als er indicatoren zijn waar de data nog verzameld voor moet worden, dan moet dat ook worden vermeld.

4. Realiseren binnenstadsmoitor instrument

In deze fase wordt de binnenstadsmoitor ontwikkeld. De moitor bestaat uit verschillende delen. Eerst is er een beschrijving van het systeem, hier wordt uitgelegd hoe de moitor werkt. Dan is er het deel waar de gegevens worden ingevoerd en verwerkt zodat deze toegepast worden voor de indicatoren. Op binnenstadsbreed niveau zal er een overzicht komen uit onder andere big data wat we al verzamelen met relevante gegevens over de binnenstad zodat daar ook trends in gezien kunnen worden. Uiteindelijk zal er een rapportage zijn waarin de resultaten overzichtelijk worden weergegeven zodat er evaluaties mee gaan worden gedaan.

5. Dataverzameling en -verwerking

Hierbij wordt onderzocht welke data gebruikt zal worden voor de indicatoren en geanalyseerd op welke manier de data in de moitor moet komen zodat deze het beste inzicht zal geven in de doelen van de moitor. Voor kwantificeerbare doelen is vaak een nulmeting nodig als referentie, daarna kunnen de doelen specifiek gekwantificeerd worden. De binnenstadsmoitor wordt gevuld met de uitkomsten van de data analyses.

6. Jaarlijkse toepassing / beleidsevaluatie

Aan de hand van de uitkomsten van de binnenstadsmoitor vindt een jaarlijkse beleidsevaluatie plaats. Als de ambities niet gehaald worden, wordt het beleid aangepast om bij te sturen. Ook worden de resultaten meegenomen in de uitvoeringsprogramma’s. De binnenstadsmoitor en de jaarlijkse beleidsevaluatie met de zo nodige bijsturing is een doorlopend proces wat voor langere termijn zal doorgaan.

5. Afbakening

Ambities

De ambities uit de visie ‘Bestemming Binnenstad’ die terugkomen in de binnenstadsmonitor zijn

- Kansen voor de kenniseconomie verzilveren / economie van de binnenstad
- Meer ruimte voor voetgangers en fietsers / beter benutten van de openbare ruimte
- Toegankelijk en veiliger stad
- Gevarieerder wonen in de binnenstad
- Diversiteit functies en ruimte voor werk, wonen en ontspanning
- Duurzame binnenstad

Gebiedsbegrenzing binnenstad

Allereerst moet duidelijk zijn wat precies de binnenstad is waar deze monitor over gaat. In de inrichtingsleidraad wordt onderscheid gemaakt tussen de middeleeuwse stad, de verlichte stad en de open stad. In deze monitor gaat het over de open stad (Inrichtingsleidraad, 2017). Hierbij horen o.a. het stationsgebied en het UMCG. Ook het Ebbingekwartier en het Noorderplantsoen vallen hieronder.

Binnenstadsbreed

De monitor moet op binnenstadsbreed niveau een overzicht geven van de staat van de binnenstad. Dit deel van de monitor bevat de gestelde indicatoren die afgeleid zijn uit de visie en de programma’s voor de binnenstad.

Projectspecifiek

De projecten zijn onderdeel van een groter geheel maar kunnen ook leiden tot effecten op lokaal schaalniveau. Het groter geheel is de complete herinrichting van de binnenstad. De (grotere) individuele projecten zullen verwachte meetbare effecten hebben. De monitor zal ook op dit lager schaalniveau deze effecten moeten kunnen meten.

Enkele projecten met beoogde projectspecifieke effecten

- Herinrichting A-straat/Brugstraat
- Herinrichting Munnekeholm
- Herinrichting Diepenring
- Slimme route Oost via Diepenring
- OV: Nieuwe centrumhalte Westerhaven
- Aanvalsplan fietsparkeren

6. Het verwachte resultaat

Het eindresultaat van dit project is een binnenstadsmonitor die op binnenstadsbreed niveau de conditie van de binnenstad weergeeft en een indicatie geeft in hoeverre de ambities van de visie ‘Bestemming Binnenstad’ worden gehaald en op lokaal niveau meet het projectspecifieke effecten. Het monitoren is geen doel zijn op zich maar komt voort uit de behoefte om beleidsmatige of projectmatige gerichte keuzes te onderbouwen. Het resultaat van de monitor is een basis voor beleidsevaluaties. Hieruit kunnen conclusies getrokken worden over het huidige beleid, of we op de goede weg zijn of dat er aanpassingen gedaan moeten worden.

7. Tijd en geld

Tijdpad

De ontwikkeling van de binnenstadsmonitor staat gepland voor de eerste helft van 2018. In het nieuwe uitvoeringsprogramma (december 2018 voor de raad) zullen de eerste resultaten van de binnenstadsmonitor

opgenomen worden. Deze resultaten zullen ook gebruikt worden bij de vormgeving van het uitvoeringsprogramma en hebben dus invloed op het tijdspad van geplande projecten.

Financiële middelen

De beoogde financiële middelen worden op basis van het plan van aanpak in het projectcontract uitgewerkt.

8. Projectcontract

De aanpak en uitwerking van de opdracht worden beschreven in het nog op te stellen projectcontract.

9. Ondertekening

10.2 Vergelijking andere steden

Stadscentrummonitor Nijmegen (2016-2017)

Tweejaarlijkse monitor om belangrijke ontwikkelingen in het stadscentrum te volgen en de effecten van investeringen benoemen.

Maatschappelijke trends → bevolking, toename studenten, internetwinkelen, economische situatie en faillissementen grotere winkelketens.

Winkelaanbod

- Verkooppunten (per sector)
- Winkelvloeroppervlak
- Leegstand in wvo (in kaart per termijn)
- Vergelijking andere steden (detailhandelleegstand, soorten winkelen)

Branchering

- Brancheverdeling kernwinkelgebied

Druktebeeld en segmentatie

- Verdeling aantal passanten kernwinkelgebied
- Locatiesegmentatie kernwinkelgebied (drukte winkelstraten, op straatniveau)
- Overzicht straten met belangrijke segment veranderingen

Werkgelegenheid

- Ontwikkeling aantal banen in stadscentrum naar deelgebied (detailhandel, horeca, commercieel en overig)

Bouwinvesteringen

- Bouwinvesteringen per jaar, per categorie met toonaangevende bouwprojecten
- Cumulatieve bouwinvesteringen per jaar, per categorie
- Totaal aantal bouwvergunningen per jaar (kleinere en grote projecten). Kleine projecten vallen tussen €22689 en €454000. Grote projecten boven €454000.

Bezoekers

- Ontwikkeling in geschatte aantal bezoekers per week Nijmeegse binnenstad
- Totaal aantal betaalde parkeeruren per maand op straat en in garages
- Passanten onderverdeeld in consumentengroepen (inwonend en niet-studerend, student, work & have fun, nesting & caring, fifty & fit, ouderen)
- Consumentengroepen vergelijking met Nederland en regio Arnhem-Nijmegen
- Passanten sociale klasse (hoog, midden, laag)
- Herkomst bezoekers (door de jaren heen)
- Vervoerswijze bezoekers (door de jaren heen)
- Bezoekdoel (door de jaren heen)
- Bezoekfrequentie (door de jaren heen)
- Verblijfstijd (door de jaren heen)
- Bestedingen bezoekers (door de jaren heen)

Waardering binnenstad

- Aanbod
- Ambiance
- Bereikbaarheid
- Totaalbeeld

Beleving van de binnenstad

- Vragen over aspecten van het centrum
- Centrum vooruit of achteruit gegaan (en waarom)
- Verwachting centrum vooruit of achteruit komende jaren (en waarom)

Binnenstadsmonitor Den Haag (2015)

Ambities → kwantificeerbare groeidoelstellingen

- Bewoners en woningen
- Mobiliteit en parkeren
- Activiteiten bezoekers
- Ruimtelijke kwaliteit
- Leef- en verblijfskwaliteit
- Functies / diversiteit
- Imago / bekendheid

Woningen en bewoners

- Toename woningvoorraad per saldo
- Woningen naar type in centrum
- Gemiddelde woonbezetting
- Ontwikkeling aantal woningen in centrum
- Bevolkingsontwikkeling in centrum
- Bevolkingsontwikkeling in centrum naar leeftijd (en leeftijdsgroepen)
- Gemiddeld besteedbaar inkomen particulier huishouden in centrum
- Aantal verkochte woningen in centrum (eengezins / appartementen)
- Gemiddelde looptijd in dagen verkochte woningen in centrum vergeleken met Den Haag
- Gemiddeld aantal reacties op sociale huurwoning

Mobiliteit en parkeren

- Rapportcijfer bereikbaarheid per vervoermiddel
- Beoordeling bereikbaarheid Den Haag (vergelijking met gemiddelde grootste 60 gemeenten)
- Bezoekers binnenstad naar vervoermiddel per rit
- Gestalde fietsen/bromfietsen/scooters bij verschillende locaties
- Rapportcijfer parkeermogelijkheden auto
- Gemiddelde uurtarieven parkeergarages G4

Bezoeken aan de binnenstad

- Leeftijd bezoekers binnenstad

- Herkomst bezoekers
- Inkomensklasse bezoekers
- Bezoekersaantallen
- Aantal passanten, gemiddeld per week
- Index passanten vergeleken met landelijk

10.3 Programmaleiders en overige gesprekken:

- **Erwin Tollenaar (RB&O teamleider Human Resources Management)**

Je kunt kerngroep binnenstad zien als opdrachtgever.

Er is een scherpe opdrachtformulering nodig:

- Wat doen ze in andere steden?

- Wat weten we al?

Janine Fossema → afdelingshoofd O&S (Kreupelstraat)

Leontien Spoelstra → Bureau Geo-informatie (GIS) → Sontplein

Gerard Tolner (misschien te veel informatie) → weet veel over andere steden

- **Rene Asschert (Wonen en Stedelijke ontwikkeling)**

Beleid en uitvoering

Inspraak en strategie

In binnenstad ook andere doelgroepen dan alleen studenten

Site → wonen in stadshart (eigen locaties inzetten per doelgroep) → project → hoeveel zijn er uitgevoerd

Wie wonen er nu in de binnenstad? En over 5 jaar?

Prestatie indicator

Wifi data

Jaap Falkema

Fietsenstallingen → nulpunt

Kamerverhuur, verdeling huishoudens (O&S)

Michiel de Boer

- **Ingrid Bolhuis (Bereikbaarheid)**

Alles met vervoersstromen in beeld

Hoe onderscheid je fietsers en voetgangers?

Hoeveel mensen op welke tijdstippen?

Hoe doen andere steden dat? Wat geven ze weer?

TNO → innovatief systeem verkeer volgen

OV bureau dashboard (voorbeeld?)

- **Gavin van Osnabrugge (projectmanager binnenstad)**

G4 monitoring → vergelijking

Nulmeting → basis

Effect bus → verblijfsgebied (economisch perspectief

Verkeersstromen, waarde vastgoed, klanttevredenheid → effect van verandering

Verblijven in de binnenstad

Vooral data die we al hebben → gezonde selectie

Begint met analyse

Stipo

Wat is de binnenstad? → tot open stad (leidraad)
Essentieële parameters vaststellen (dashboard)

Visie binnenstad → hieruit belangrijke info, wat wil je meten in de binnenstad?
Welke data hebben we? Van breed naar smal

Sessie met Gavin, Marcel, Ingrid over verbanden

- **Ron Torenbosch (gebiedsmanager binnenstad) en Harry Poelman (stadsdeel coördinatie, geograaf, dataverzameling, ook onderzoek gedaan)**

Monitoring O&S, vooral ook EZ belangrijk (detailhandelsmonitor)

Simon Poelstra → data

Jaap Valkema → verkeer

Bezoekersaantallen (unieke persoon) leeftijd

Wat registreren we?

Bedrijfsregister

Vanaf 1996 enquêtes gehouden over de binnenstad

Jasper → fysiek domein

Bureau intraval (website)

Welke mensen in de bus?

Wat doen ze in die stad? En wat missen ze?

TROM (toeristisch) → Jeroen Westendorp

Onderscheid in doelgroepen

Onderzoeken fietsstromen (Marcel Seubrink?)

Waarom wil je monitoren?

Vroeger enquêteren

EZ enquêtes over binnenstad?

Heeft de investering rendement?

Onderzoek de leemtes! Wat mist er nog?

Basismonitor → monitor inwoners over wijken, veel onderwerpen → breed gericht

Bedrijven gecategoriseerd → analyses

In de binnenstad visie zoeken naar meetbare doelen

Wat registreren we en wie registreert het?

Marcel Seubrink, kerngroep basismonitor (ook Technische Planologie gestudeerd) → sociaal domein (zorg, werk, sport)

- **Sjoerd Wagenaar, Stadsdeelbeheerder (Beheer en onderhoud Openbare Ruimte)**

Elk jaar een onderhoudsprogramma, hiervoor inspecties. Voor het programma is afstemming nodig met verschillende afdelingen en partijen. Sjoerd is ook contactpersoon en organiseert projecten zoals stegen verbeteren en participatie.

Nadat de plannen zijn gemaakt uitvoering, dan komt de beheercomponent erbij kijken. Hiervoor is een goede afstemming nodig.

Voor de monitor zou de verandering die nodig is voor het beheer relevant zijn:

- De beheerkosten worden die hoger of lager? (bijvoorbeeld door meer groen of het plaatsen van fontein)
- Is het te beheren? Of is het door het gebruik niet meer toegankelijk voor beheer?

Wat willen we?

Flitsteam, houdt zich bezig met oplossingen voor fietsparkeren op de korte termijn. Fietsvakken op de grote markt, brugstraat en astraat oplossingen voor fiets.

Er is momenteel geen data voor het aantal fietsen in de brugstraat en astraat, alleen over het totaal aantal fietsen in de openbare ruimte. → deze data mist nog, zou wel relevant zijn. Hierdoor ook meer inzicht in drukte fietsparkeren op verschillende tijdstippen. (nu bv 30.000 fietsers door astraat heen).

Op korte termijn oplossing voor knelpunten fietsparkeren in de stad (bv bij AH en Jumbo). De gestalde fiets is een van de knelpunten.

Belangrijk om te weten: wat is het effect van de maatregelen?

Een tijdelijke oplossing is: zaterdag in oktober, stallingen bij AH korenbeurs → het effect weet je alleen door te monitoren.

Ook relevant: wat is het effect van de vele terrassen in de afgelopen jaren? Hierdoor moet de fiets ergens anders worden geparkeerd. → de toegankelijkheid neemt af hierdoor

Stadsdistributie, vrachtwagens blokkeren schoonmaak (Poelestraat bij Dominos). Een oplossing zou kunnen zijn kleinere busjes inzetten, maar dan heb je wel meer verkeersbewegingen. Kan het binnen de venstertijden?

Ook post en pakketjesbezorgers veroorzaken overlast, heeft een effect op de verkeersveiligheid.

Verkeersveiligheid is ook een belangrijk aspect → wat is het effect van het verdwijnen van de bus uit de brugstraat en astraat? Of de toename van pakketdiensten? → enquetes

Leefbaarheid door enquetes bij bewoners

- **Jasper Grotenhuis**

Momenteel een pilot fiets en voetgangers. Waar komen ze de stad in en waar gaan ze langs? → aanbesteding, maar pas vanaf voorjaar 2018. → Hiermee kan je adaptief het verkeer informeren voor de juiste route.

Data:

Locatus. Passantentellingen (gemiddelde verblijfsduur, is niet heel nauwkeurig, gaat via wifi-signalen)

Ook verkooppunten overzicht, leegstand, geo-informatie (fat-client pc), woningvoorraad, eigendomsvoorraad, detailhandelsmonitor (Annemiek Bronsema), koopstromenonderzoek (bestedingspatroon, motieven?), vastgoedprijzen (commercieel anders dan wonen), gebouwenregister (verhouding vraagprijs met transactieprijs), WOS gegevens (OZB)

Ov-bureau → rapporten in en uitstapgegevens. → ook GIS-kaart bussen

Menno Oedekerk → gemeentelijk busvervoer

Groen en grijs

Jan Heeres en Leontien Spoelstra → Geo-informatie (GIS-kaarten), openbare parkeerplekken (wel data), parkeerdrukmeting

Fietstelweken (kaart)
Verkeersongelukken (letselschade, VIA stad)
Floris schuur → VIA stad, verkeersongevallen
Stadsbeheer gegevens → Jan Koops van't Jacht
Stadsdistributie → Jeroen Berens, Sjouke v/d Vlucht
Woningmarktcijfers → Jasper
Rijk → EZ → vergunning terrassen
Woonboten ligplaatsen → geo-informatie

Probeer parameters beperkt en tot de kern te houden!!

Marcel Seubring → DMO, gebiedsgericht werken, wijkkompas (basismonitor) → sociaal economische ontwikkeling

Binnenstadsvisie, zijn de doelstellingen smart geformuleerd?
Doelstelling in kaart → indicatoren
Uitgaan van de behoefte!

- **Herman Lubbers (Projectmanager binnenstad)**

Multidisciplinair gericht, nu gericht op binnenstad, ook meegeschreven met binnenstadsvisie. Gaat nu vooral over het uitvoeren van projecten (fysiek). → Breed gericht over de binnenstad, ook klankborden.

Wat belangrijk voor monitoring?

- Meetbaarheid

Buspassagiers, type reizigers
Verschuiving van functies (V&D, was grote trekker)
Significante ontwikkelingen meenemen in de monitor → Forum in 2019 → inspelen op ontwikkelingen.

Wat nu monitoren?
Verandering in oostelijke binnenstad
Heb ik de indicatoren?
Bussen andere route → wat is het effect?
Met Marcel spreken over hoe in gesprek te gaan met Menno.
Opening parkeergarage forum
Met herman of marcel over organisatie, structuur binnen de gemeente, afdeling RB&O.

- **Jeroen Westendorp**

Monitor bedrijventerreinen → jesse v/d Laan → parameters
Voor binnenstad → ruimtelijk-economische parameters

Monitor heeft 2 functies:

- Laten zien wat er gebeurt → input voor programma (basis informatie)
- Wat is het effect van de acties die we doen?

Het doel is de economische dynamiek goed weergeven.

Wat zijn de belangrijkste elementen voor monitoring?

- Een economisch dashboard, werklocaties (wat gebeurt er in Groningen?)
- Locatus, leegstand
- Aantal vestigingen (detailhandel en horeca → belangrijkste sectoren)
- Werkgelegenheid per sector / aantal banen per bedrijf
- Aantal bezoekers (wifi data)
- Koopstromen, bestedingen → hoe te plaatsen in het kader van online shoppen?
- WOZ waarde (vastgoedwaarde)
- Vastgoedtransacties
- Aantal starters

Het draait om het economisch functioneren van de binnenstad
waarstaatjegemeente.nl

Ook belangrijke elementen (misschien nog geen data voor)

- Het aantal passagiers OV wat uitstapt bij binnenstad
- Aantal fietsers door de binnenstad
- Marktkramen
- Evenementen
- Omzetontwikkeling
- Aantal faillissementen

Het moet iets kunnen zeggen over economisch functioneren van de binnenstad

Simon Poelman

Digital city monitor, detailhandelsmonitor

Locatuspassanten.com

Als TNO goed is, moet Locatus dan doorgaan?

Locatus heeft 20 tal punten

Passanten vs. Unieke bezoekers

Locatie voor extra kastjes? → verwachte alternatieve route

Marcel Seubring, adviseur monitor (ook TP gestudeerd)

Directie ... houdt zich bezig met monitoring en informatie

→ Structurele informatie leveren, sociaal gericht

Informatie en strategische doelstellingen

Inrichten beleid → worden doelstellingen gehaald?

Operationeel → sturen projectleiders

Verantwoording planning en control → advies begroting

Basismonitor → stadsdeelcoördinatie → integraal beeld

Concernstaf → managementlaag (ambtelijk en bestuurlijk), gericht op veiligheid (Rob Bakker, kan doorverwijzen naar juiste persoon)

Dashboard (kompas) ook van binnenstad → is minder economisch en mobiliteit

Wat is de invloed op looproutes en bussen

Invloed museumbrug en westerhaven
→ Jasper Grotenhuis
Bedrijven → aanzuigende werking
Leegstand, invloed ... , vestigingsregister

Je moet de monitor ruimtelijk maken!
Nulsituatie in beeld brengen (GIS) → enkele parameters
Ook ingrepen weergeven
Simpel strak dashboard werkt het beste
Dit geeft ontwikkelingen weer door de tijd
Leegstand visualiseren (vb), mobiliteit (intensiteit en richting)

Geodienst voor GIS binnenstad → Leontien Spoelstra
Ga de gesprekken aan → leer ook de organisatie kennen
Maak het niet te complex
Probeer tastbaar product te maken
→ hou me op de hoogte van de voortgang

Ingrid van Ierssel , stadstoezicht

In de begroting staan parameters (hier kun je inspiratie uit halen)
Combinatie van veiligheidsmonitor, detailhandelsmonitor, leefbaarheidsmonitor etc.

- Stadstoezicht (feestjes en regels)
5 werkvelden (Natuurlijk toezicht en handhaving openbare ruimte)
BOA mag ook handhavend optreden (parkeren en openbare ruimte)
BOA openbare ruimte → bijplaatsing afval, zwerfafval, hondenbeleid etc.
Toezichthouders zijn alleen gericht op parkeren (wel of niet betaald, niet bevoegd foutparkeren bv.)
BOA's binnenstad vooral gastheer van de stad → straatmuzikanten aan de regels houden
Bij de bestemming binnenstad zijn BOA's erg belangrijk
- Evenementen management → alleen vergunningen in openbare ruimte (niet binnenshuis)
Evenementenbeleid → in balans met overlast (kaders)
Site gemeente groningen → locatieprofielen gebieden geschikt voor evenementen
Groningen was in 2016 evenementenstad van Nederland, in 2018 koningsdag in Groningen
Accountmanagers → organisatorisch, vroeg in contact voor vergunningsverlening → proces optimaliseren → gaat nu goed (vroeger ging het minder goed)
Dit is ook afhankelijk van ketenpartners (politie, brandweer etc.)
- Warenmarkt (alle markten), standplaatsen en kermis
Het verlenen van vergunning op deze plaatsen is heel juridisch
Warenmarkt centrum → discussie over toekomst
Grote Markt → meer evenementen → markt uitwijken naar vismarkt → spannende discussie met marktondernemers
- Havenwezen → brugbediening en toezicht en handhaving water
Openen bruggen ook op afstand (c.a. 72 bruggen)
Veel toeristisch vaarverkeer, ook belangrijke rol verkeersdoorstroming → kan veel geld kosten als brug vaak open is

- Precario (vergunningverlening en toezicht en handhaving voor openbare ruimte)
Bv. Steigers, bouwschutting OR, borden in OR (geen terrassen)
Gebruik OR voor privégebruik (container)

In het algemeen heeft toezicht en handhaving niet veel capaciteit (40 of 50 mensen) → gebruik van 3 stadsdelen

Stadstoezicht is typisch uitvoerend

Monitor parameters

- Venstertijden worden geïntensiveerd (aantallen boetes)
Sjouke van de Vlugt (stadsdistributie greendeal 6)
- Markt, hoe meer marktmeters hoe beter (levendigheid)
- Aantal evenementen (maar op gegeven moment is de markt verzadigd → stagnatie)
Wel kan het aantal meldingen geluidsoverlast, maar is niet altijd even betrouwbaar (afhankelijk van factoren en vb. Paradigm (200 meldingen op een avond)
- Haven → hoeveel boten door Groningen (weet niet of dat wordt bijgehouden) → **Wordt niet bijgehouden**
Aantal jachthavenovernachtingen (vaarrecreatie)
- Toezicht en handhaving
Aantal overlastmeldingen per centrum
Datagestuurd handhaven → dashboard intern (meldingen, klachten, etc.) → input voor dagelijkse briefing & trends en ontwikkelingen
Bert Ikersnijder (strategisch informatiemanager fysiek domein) → zicht op ontwikkelingen en beschikbare data
- Veiligheid → aantal woninginbraken

Afstemming! Als ik de parameters gebruik → registratie

OOV concernstaf → Rob Bakker (veiligheidsmonitor)

Goed om te kijken naar parameters andere monitoren

O&S welke monitors wat bijhouden

Verkeer → Freek de Bos (beleidsmedewerker) → parkeerbeleid, verkeer en vervoer → toegankelijkheid

Jaap Valkema → fietsbeleid

Toegankelijkheid → Gavin, Jan Martini en Lotus van Nes → kerngroep toegankelijke stad (lichamelijke beperking)

Lotus → welke initiatieven lopen nu? → vervolgens uitvoering

Jan Martini → parameters → Gavin vragen naar Jan Martini

Jaap Valkema, fietsbeleid

10 jaar fietsbeleid gedaan, daarna fietsparkeren HS en in iets mindere mate ook de binnenstad. Tot 3 jaar geleden ook verkeersmonitoring gedaan (auto, fiets en beheren verkeersmodel). Vaak bij monitoring te weinig met de data gedaan. Nu is het fietsverkeer gestegen, 2 redenen: drukte op fietspaden en fietsparkeren.

Drukke op fietspaden → aantallen en hogere snelheden, meer capaciteit nodig.

Fietsparkeren → ook kleine stations in NL snel vol, (in Groningen valt dat nog mee). Oudere wijken rondom binnenstad en binnenstad kampen met fietsparkeeroverlast.

Stilstaande en rijdende fiets → weinig capaciteit in pandig / ondergronds. Er is betere stalingscapaciteit nodig → leeg winkelpand, maar nadeel is klein, in Groningen weinig leegstand en hoge huurtarieven.

Indicatoren:

- Fietstelweken → hoe gaan al deze mensen door de stad heen? 25.000 over A-brug → eerder informeren om andere route te nemen. Vergelijking met crowdmanagement → hoe detaillistisch moet de informatie zijn? Hoeveel moeite moet je daarvoor doen? En wat doe je ermee? Reageren fietsers op die omleidingen? Vb. Folkingestraat verbouwing.
Sturen voor fietsers is lastig, maar slimme route werkt wel voor nieuwe studenten die de stad nog niet kennen.
- Fietsparkeren → aantallen, waar staan ze? Wil je weten op ieder moment hoe veel fietsen staan? Knelpunten? → veel dingen weet je al zonder monitoring (hotspots centrum)
Waar moet een gebouwde voorziening voor fietsparkeren? Locatie en omvang voorziening, en hoe gaan fietsers daar parkeren ipv op huidige plek?
Er zijn 12 in pandige stallingen, voorheen telden de stallingsbewaarders iedereen. Nu via systeem telt iedereen die in en uit loopt → nadeel, is niet nauwkeurig, ruis
Wel interessant om te weten: hoe lang staat een fiets ergens?

In de toekomst → gechipte fietsen met locatievoorziening. Nu worden e-bikes al gechipt.
Deelfietsen met slimme sloten, swop fiets (blauwe banden) → kunnen volgen

Op zaterdag wil je eigenlijk fietsen weren van vismarkt → markt op rijbaan? → heeft weer andere gevolgen, moet brandweer toegankelijk zijn.

Effecten van projecten → evalueren, slimme route Zernike → monitor
Nulmeting voor project, niet alleen tellingen, ook kwalitatief onderzoek
Misschien vast onderdeel van een project → eerst nulmeting, daarna evaluatiemeting
5 jaar geleden, stuk minder monitor effect metingen → nu, resultaatmeting → heeft effect op politieke overtuiging als je kunt aantonen wat de effecten zijn.

Leontien Spoelstra

Geo-informatie → ondersteuning, ruimtelijke analyses
Kaarten app → plancapaciteit → plannen voor woningbouw
Ook beheerder basisregistraties, boz (te vinden op: pdok) BVG
Welstandsnota → kwaliteit

Indicatoren bij Geo

- Aantal voorzieningen (en locatie)
- Aantal terrassen
- Onttrekkingsvergunningen (studentenhuizen)
- Verdeling huishoudens
- Verhouding koop-huurwoningen (ook sociaal-particulier)
- Type woningen
- Nieuwe ontwikkelingen (woningen)
- Groen in de binnenstad
- Zonnepanelen

- Cameratoezicht overzicht
- Samenscholingsverboden
- Ecologie
- Markten
- Reclame
- Monumenten / Archeologie
- Welstand
- Toeristen
- Woonschepen / binnenvaart
- Hittestress

Overige

- Vestigingen (O&S)
- WOZ (open data)
- Vestigingen detailhandel (O&S)
- Fietsenstallingen (Jaap Valkema)
- Wmo (sociaal domein)
- Trottoir (sociaal domein of dmo)
- Ontwikkeling bevolking (O&S)
- Banen (O&S, EZ)
- Luchtkwaliteit ??
- Waterkwaliteit (beleid, (Anna Helwieg, Richard Walters) of stadsbeheer

Tamara Ekamper

Doelen programma

- Klimaatbestendige stad
 - o Hittestress
 - o Meer groen
- Gezondere stad
 - o Beweging
 - o Gezonder wonen
 - o Hoe vinden ontmoetingen plaats? → meer mogelijkheden voor ontmoetingen
 - o Luchtkwaliteit (mobiliteit), geluidskwaliteit
 - o Participatie, hoe doen mensen mee?
 - o Meer groen

Duurzaamheid → stad inrichten voor iedereen

Toegankelijkheid → stoepen / trapjes bij winkels, terrassen op trottoirs, ook gericht op jonge kinderen)

Wouter Bolhuis → energietransitie (energieneutraal) → wat is het alternatief?

Duurzame energie

Winkels vaak niet duurzaam (deuren open in de winter)

Watervisie → beleving mist vaak, bv. geen mogelijkheid te zitten aan het diepenring

Klimaatadaptatie (hittekaart) → kwalitatieve kant ontbreekt

Klimaattool → welke maatregelen zijn nodig om gewenste daling in temperatuur te krijgen? Hoeveel bomen nodig?

Wouter van Bolhuis

Co2 sturing in plaats van energie

Groningen city club → vereniging bedrijven in de binnenstad

Co2 belasting

Dick Jager → energie coordinator RuG → Co2 monitor (ook Chris Zuidema)

Mogelijke indicatoren

- Mobiliteit → emissies
- Temperatuur van de binnenstad (hitte eiland)
- Groene energie bedrijven → Co2 uitstoot bedrijven
- Primaire ketens processen
- Bedrijven (groene producten) verkopen → trend (mvo)
Zwanestraat → alleen kleding uit Europa
- Hoe bedrijven met afval omgaan
- Aandeel groene stroom/gas
- Zonnepanelen
- Energieverbruik, ketens
Folkingestraat 4 vrachtwagens achter elkaar met verschillende contracten → last mile moet efficiënter

Hoe bevoorraden?

Winkelproces?

Deuren open?

Verkoop?

Afval?

Worden bedrijven bewuster? → er is een trend te zien

Friet Waterloo → biologisch

Menno Oedekerk OV

Kwantitatief

- Aantal reizigers → wat is de verschuiving in aantallen reizigers?
- Rijtijden, tijden tussen haltes, van lijnen
- Waar komen ze vandaan? Wat zijn de verhoudingen?

Kwalitatief

- Waardering van de reis (wijkbuurt monitor)
- OV van wijk naar binnenstad (nog niet in deze monitor)
- Wat zijn de economische en leefbaarheid effecten van bus veranderingen
 - o Wat is het effect op woz waarde? (er zijn onderzoeken naar)
 - o Hoe maak je die effecten meetbaar?
 - o OV → effect op economie en leefbaarheid

Landelijke onderzoeken → leefbaarheid van steden (Oslo bv.) → welke onderzoeksmethoden?

Gerard Tolner

Ambities 1,2,3,6 van de visie relevant voor ov

OV-bureau

- In checkgegevens (onderscheid student, ouderenkaart)
- Rijtijden
- Klantbarometer, dashboard

Gemeente

- Wmo pas → gemeente wil deze groep ook verleiden tot het grote ov
- Postcode gebied → aantal reizen naar de binnenstad
 - Hitjo Bruggema → info via geo-informatie

Trend → dikkere buslijnen met langer voortransport, gaat frequenter, heeft enorme groei in reizigers. E-bikes kunnen een rol spelen hierin.